

**Vilniaus Universiteto Teisės fakulteto
Privatinės teisės katedra**

Ievos Badikonytės,
V kurso
Privatinės teisės: civilinės ir verslo teisės
vientisųjų studijų šakos studentės

Magistro darbas

**Skaitmeninio turinio sutarčių teisinės prigimties problematika
Problems of the Legal Nature of Digital Content Contracts**

Vadovė: Doc. Dr. Danguolė Bublienė
Recenzentė: Lekt. Ieva Rimavičienė

Vilnius
2022

ATONACIJA IR PAGRINDINIAI ŽODŽIAI

Šiame darbe yra siekiama nustatyti, kaip Lietuvos Respublikos sutarčių teisėje turėtų būti kvalifikuojamos skaitmeninio turinio sutartys, reguliuojamos Direktyvoje (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo. Šis klausimas sprendžiamas atsižvelgiant į sutarčių sistemos esmę ir sutartimi sukuriamų prievolių turinį. Atsižvelgiant į skaitmeninio turinio sutartimi sukuriamą prievolę, darbe siekiama nustatyti skaitmeninio turinio sutarties vietą atskirų rūšių sutarčių sistemoje. Taip pat skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo problematika nagrinėjama ir atsižvelgiant į kitų ES valstybių narių praktiką perkeliant Direktyvos dėl skaitmeninio turinio ir paslaugų teikimo normas. Atsižvelgiant į darbe padarytas išvadas, yra pateikiama Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjo pasirinkto direktyvos perkėlimo kritika, pateikiami pasiūlymai.

Pagrindiniai žodžiai: sutarčių teisė, sutarties dalykas, prievolė, sutarčių kvalifikavimas, skaitmeninis turinys, skaitmeninio turinio sutartys.

The aim of this paper is to determine how digital content contracts regulated by the Directive (EU) 2019/770 on the supply of digital content and services should be qualified in Lithuanian contract law. This question is addressed in the light of the nature of the contractual system and the content of the obligations created by the contract. The aim is to determine the place of the digital content contract in the system of different types of contracts, taking into account the obligation created by the digital content contract. The issue of the qualification of digital content contracts is also examined in the light of the practice of other EU Member States in transposing the provisions of the Directive on the supply of digital content and services. In the light of the conclusions drawn in the work, the paper provides a critique of the transposition path chosen by the Lithuanian legislator and offers suggestions.

Key words: contract law, object of the contract, obligation, contract classification, digital content, digital content contracts.

TURINYS

IVADAS	3
SANTRUMPŲ SĄRAŠAS	8
1. SKAITMENINIO TURINIO SUTARČIŲ SAMPRATA	9
1.1. Sutarties dalykas ir sutarčių skirstymas atsižvelgiant į sutarties dalyką.....	9
1.2. Skaitmeninio turinio sutarties dalykas – pareiga perduoti daiktą (prekę) ar atlikti veiksmus (paslaugas)?.....	14
1.3. Šalių teisių ir pareigų turinys Skaitmeninio turinio direktyvoje.....	17
2. SKAITMENINIO TURINIO SUTARČIŲ KVALIFIKAVIMO BŪDAI	20
2.1. Pirkimo – pardavimo sutartis	20
2.2. Mainų sutartis.....	27
2.3. Paslaugų sutartis.....	28
2.4. Rangos sutartis	31
2.5. Nuomos sutartis	32
2.6. <i>Sui generis</i> sutartis	34
3. ES VALSTYBIŲ NARIŲ PRAKTIKA DĖL SKAITMENINIO TURINIO SUTARČIŲ KVALIFIKAVIMO BEI DIREKTYVOS NUOSTATŲ PERKĖLIMO Į NACIONALINĘ TEISĘ	37
3.1. Austrija.....	38
3.2. Nyderlandai	39
3.3. Vokietija.....	41
4. KRITIKA LIETUVOS ĮSTATYMŲ LEIDĖJUI DĖL PASIRINKTO DIREKTYVOS PERKĖLIMO Į NACIONALINĘ TEISĘ	43
IŠVADOS	46
ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	49
SANTRAUKA	56
SUMMARY	57

IVADAS

Temos aktualumas.

Informacijos, švietimo, pramogų ir komunikacijos skaitmeninimas radikaliai pakeitė vartotojų muzikos, knygų, filmų bei kitų skaitmeninių produktų pirkimą ir naudojimo būdą. Skaitmeninio turinio rinkos pastaruoju metu patiria įspūdingą vartotojų paklausos išaugimą. Perėjimas nuo tradicinių prekių ir paslaugų prie skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų yra ne tik technologinės pažangos įrodymas ir naujų rinkų atvėrimas, tačiau taip pat ir naujų rūpesčių šaltinis, kuris yra nulemtas teisinio netikrumo dėl galiojančių teisinių taisyklių ir sąvokų taikymo naujajai skaitmeninio turinio ekonomikai.

Atsižvelgdamas į tai, Europos Sąjungos įstatymų leidėjas nusprendė imtis veiksmų ir išspręsti naujosiose skaitmeninėse rinkose kylančias problemas, su kuriomis, be kita ko, susiduria ne tik vartotojai tačiau ir skaitmeninio turinio ar paslaugų tiekėjai, verslininkai. 2019 m. gegužės 20 d. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių aspektų¹ (toliau – **Skaitmeninio turinio direktyva**). Be šios direktyvos išskirtinai reguliuojančios skaitmeninio turinio ir paslaugų teikimą, Europos Sąjungos įstatymų leidėjas 2019 m. gegužės 20 d. priėmė ir kitą Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/771 dėl tam tikrų prekių pirkimo–pardavimo sutarčių aspektų, kuria iš dalies keičiami Reglamentas (ES) 2017/2394 ir Direktyva 2009/22/EB bei panaikinama Direktyva 1999/44/EB² (toliau – **Prekių pardavimo direktyva**). Pastaroji direktyva yra susijusi ir su prekių, į kurias įeina skaitmeninis turinys ar paslaugos, pardavimu. Todėl abi direktyvos yra glaudžiai susijusios. Taip pat abi direktyvos yra maksimalaus derinimo, todėl valstybėms narėms negalima nukrypti nuo jose įtvirtintų taisyklių, o tai apsunkina skaitmeninio turinio kvalifikavimo klausimo sprendimą. Abi direktyvos jau turėjo būti perkeltos į valstybių narių nacionalinę teisę ir nuo 2022 m. sausio 1 d. direktyvą įgyvendinančios nacionalinės teisės nuostatos yra taikomos tiesiogiai.

Taigi, direktyvas įgyvendinančios normos jau yra taikomos ir Lietuvos Respublikoje. Vis dėlto tiek Lietuvoje, tiek daugelyje kitų valstybių narių nėra išspręstas vienas esminių

---

¹ Europos Parlamento ir Tarybos 2019 m. gegužės 20 d. direktyva (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių aspektų. *OJ L 136*, p. 1–27.

² 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/771 dėl tam tikrų prekių pirkimo–pardavimo sutarčių aspektų, kuria iš dalies keičiami Reglamentas (ES) 2017/2394 ir Direktyva 2009/22/EB bei panaikinama Direktyva 1999/44/EB. *OJ L 136*, p. 28–50.

klausimų, kurių Europos Sąjungos įstatymų leidėjas, priimdamas direktyvas, paliko valstybių narių kompetencijai, t. y. kokia sutarčių rūšimi turėtų būti laikomos skaitmeninio turinio ir paslaugų sutartys. Ar tokios sutartys galėtų būti laikomos pirkimo-pardavimo, mainų, paslaugų, rangos, nuomos ar netgi *sui generis* sutartimis. Kadangi Skaitmeninio turinio direktyva jau yra perkelta į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso bendrąją dalį, skaitmeninio turinio ir paslaugų sutarčių kvalifikavimo klausimą galima laikyti neišspręstu. Taigi, tokia pareiga teks teisę aiškinančioms institucijoms – teismams.

Skaitmeninio turinio ir paslaugų sutarčių kvalifikavimo klausimo sudėtingumą atspindi ir tai, jog ne tik Lietuva, tačiau ir daugybė kitų valstybių narių, pavyzdžiui, Vokietija, Austrija, Nyderlandai, perkeldamos Skaitmeninio turinio direktyvą taip pat neišsprendė kvalifikavimo klausimo. Analizuoti Vokietijos, Austrijos ir Nyderlandų praktiką, perkeltant Skaitmeninio turinio direktyvą, pasirinkta ne atsitiktinai. Šios trys valstybės pasirinko skirtingą Skaitmeninio turinio direktyvos perkėlimo kelią. Vokietija, kaip ir Lietuva, perkėlė Skaitmeninio turinio direktyvą į bendrąją civilinio kodekso dalį, Nyderlandai į specialiąją civilinio kodekso dalį, o Austrija Skaitmeninio turinio direktyvą perkėlė į kitą nei civilinis kodeksas teisės aktą. Toks skirtingas pasirinktas Skaitmeninio turinio direktyvos kelias tik dar kartą atspindi, jog skaitmeninio turinio sutartys yra suprantamos nevienareikšmiškai, o kvalifikavimo klausimas yra pakankamai komplikotas.

Apibendrinant, įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į greitai besikeičiančias technologijas ir atsirandančias vis naujas rinkas, yra priverstas veikti teisėkūros srityje. Tuo tikslu Europos Sąjungoje priimtos dvi direktyvos: Skaitmeninio turinio ir Prekių pardavimo direktyvos. Šių direktyvų taisyklės nuo 2022 m. sausio 1 d. yra perkeltos į nacionalinę teisę ir taikomos kasdieninėje praktikoje. Nepaisant to, jog Lietuvoje, kaip ir kitose valstybėse narėse, yra reguliuojamos skaitmeninio turinio ir paslaugų sutartys, Lietuvos įstatymų leidėjas neišsprendė tokių sutarčių kvalifikavimo klausimo. Todėl ateityje tai greičiausiai teks padaryti teismams.

Darbo tikslas.

Nustatyti, kaip turėtų būti kvalifikuojamos skaitmeninio turinio sutartys Lietuvos sutarčių teisinėje sistemoje. Nustatyti praktikoje iškilsiančius sunkumus, jeigu skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimas nėra išspręstas arba yra išspręstas netinkamai.

Darbo uždaviniai.

1. Atskleisti atskirų sutarčių rūšių skirstymo sistemą, atsižvelgiant į sutartimi sukuriama prievolę. Nustatyti skaitmeninio turinio sutarčių vietą šioje sistemoje, atsakant į klausimą, ar skaitmeninio turinio sutartys sukuria prievolę perduoti tam tikrą turtą (prekes) ar / ir atlikti tam tikrus veiksmus (paslaugas).
2. Nustatyti Skaitmeninio turinio direktyvoje įtvirtinamų sutarties šalių teisių ir pareigų turinį.
3. Išanalizuoti Lietuvos Respublikos sutarčių teisėje reglamentuojamas atskiras sutarčių rūšis ir nustatyti, ar, atsižvelgiant į sutarties dalyką, iš sutarties kylančią prievolę ir šalių teisių ir pareigų turinį, skaitmeninio turinio sutartys gali būti kvalifikuojamos kaip viena ar kelios atskirų rūšių sutartys.
4. Atskleisti kitų ES valstybių narių pasirinktą kelią perkeltant direktyvos normas į nacionalinę teisę ir kvalifikuojant skaitmeninio turinio sutartis. Išanalizuoti kitų valstybių narių teisinės doktrinos požiūrį į pasirinktą reguliavimą.
5. Įvertinti Lietuvos įstatymų leidėjo pasirinktą Skaitmeninio turinio direktyvos perkėlimo būdą, nustatyti galimus iššūkius praktikoje, perkėlus Skaitmeninio turinio direktyvą pasirinktu būdu, ir pateikti pasiūlymų, kaip galėjo būti išspręstas perkėlimo klausimas.

Darbo objektas.

Šio darbo objektas yra skaitmeninio turinio teikimo sutarčių kvalifikavimo klausimas, atsižvelgiant į Skaitmeninio turinio direktyvoje įtvirtintas taisykles, Lietuvos ir kitų ES valstybių narių nacionalinį reguliavimą. Pažymėtina, jog Skaitmeninio turinio direktyvoje reguliuojamos ir skaitmeninių paslaugų sutartys, dėl kurių kvalifikavimo paslaugų sutartimis klausimų nekyla, todėl tokio pobūdžio sutartys nepatenka į šio darbo objektą.

Tyrimo metodai.

Siekiant pasiekti užsibrėžtus tikslus bei išspręsti uždavinius darbe yra naudojami toliau nurodyti tyrimo metodai:

Teisinių dokumentų analizės metodas. Šis metodas buvo pasitelktas analizuojant nacionalinius Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktus, atskleidžiant jų turinį. Taip pat šis metodas naudotas analizuojant Europos Sąjungos teismų praktiką.

Sisteminis metodas. Šio tyrimo metodo pagalba buvo siekiama atskleisti sąsajas tarp romėnų privatinės teisės, šiuolaikinės Lietuvos Respublikos teisinės sistemos reguliavimo sutarčių teisės srityje bei Europos Sąjungos teisinio reguliavimo. Daugiausiai šis metodas buvo naudojamas siekiant atskleisti nuo romėnų teisės laikų perimtą sistemą, lemiančią sutarčių rūšių skirstymą, atsižvelgiant į sutarties sukuriamą prievolę. Taip pat šis metodas naudotas sistemiškai analizuojant Skaitmeninio turinio direktyvoje įtvirtinto reguliavimo ir reguliavimo nustatyto Lietuvos nacionalinėje teisėje suderinamumą.

Istorinis metodas. Istorinis metodas panaudotas analizuojant romėnų privatinėje teisėje susiformavusį prievolės dalyko skirstymą į prievolę atlikti tam tikrus veiksmus ir perduoti tam tikrą daiktą. Taip pat šis metodas pasitelktas siekiant atskleisti kokią įtaką romėnų teisė padarė šiuolaikinėms teisinėms sistemos, kas pasikeitė, kas išliko.

Lyginamasis metodas. Šis metodas buvo naudojamas analizuojant Austrijos, Nyderlandų ir Vokietijos pasirinktą Skaitmeninio turinio direktyvos perkėlimo būdą, sprendžiant skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimą. Šiuo būdu buvo siekiama atskleisti kitų valstybių pasirinktą perkėlimo kelią ir palyginti jį su Lietuvos įstatymų leidėjo pasirinktu keliu.

Teleologinis metodas. Šis metodas buvo naudojamas siekiant išsiaiškinti Skaitmeninio turinio direktyvos tikslus, normų, reglamentuojančių atskiras sutarčių rūšis, esmę, įstatymų leidėjo tikslus, kuriant šias normas, taip siekiant nustatyti galimybę skaitmeninio turinio sutartis kvalifikuoti arba ne atskirosiomis sutarčių rūšimis.

Darbo originalumas.

Pastaraisiais metais atsirado lietuvių autorių darbų, analizavusių skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimą. 2021 m. Vilniaus universiteto teisės fakulteto studentė Grėta Šumskytė apsigynė magistro darbą tema „Skaitmeninio turinio pirkimo-pardavimo sutartys“, taip pat 2021 m. publikuotas ir Dr. Lauryno Didžiulio straipsnis „EU Digital Content Directive And Evolution of Lithuanian Contract Law“. Abu autoriai savo darbuose priėjo išvados, jog skaitmeninio turinio sutartys galėtų būti kvalifikuojamos tik *sui generis* sutartimis, t. y. nusprendė, jog skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimas viena ar keliomis atskirų sutarčių rūšimis nėra įmanomas dėl nesuderinamo skaitmeninio turinio sutarties dalyko ir Skaitmeninio turinio direktyvoje įtvirtintų taisyklių. Autorė šiame darbe siekia paneigti tokią išvadą. Tokiam tikslui pasiekti darbo pradžioje autorė analizuoja sutarčių teisės esmę, t. y. koks yra atskirų sutarčių rūšių tikslas, kokią prievolę (-es) siekia sukurti sutarties šalys. Sutartys gali būti kvalifikuojamos, atsižvelgiant į sutarties šalių

tikslus, sutartimi sukuriama prievolę (-es). Tokių darbų, kuriuose pradedama nuo platesnio sutarčių teisės reguliavimo bei esmės, teisės doktrinoje nėra. Tokios analizės neatlieka ir aukščiau minėti autoriai. Tiek G. Šumskytė, tiek L. Didžiulis savo darbuose apsiriboja skaitmeninio turinio, kaip objekto, materialumo nebuvimu bei sudėtingu nuosavybės perdavimo klausimu, skaitmeninio turinio sutarčių atveju. Tačiau darbuose nėra analizuojama esminė sutarties sąlyga – sutarties dalykas bei dalyko nulemtos šalių teisės ir pareigos, kurios, autorės vertinimu, turi esminę reikšmę sprendžiant dėl skaitmeninio turinio kvalifikavimo.

Taip pat galima rasti ir užsienio autorių darbų, sprendžiančių skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimą, pavyzdžiui, Marco B.M. Loos, Brigitta Zochling-Jud, Petter Rott ir kt., tačiau šiuose darbuose skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimas nėra sprendžiamas Lietuvos Respublikos nacionalinio reguliavimo kontekste, o tai turi esminę reikšmę.

Svarbiausi šaltiniai.

Kadangi darbo tema yra susijusi su skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo tam tikromis atskiromis sutarčių rūšimis galimybe, darbe daugiausiai dėmesio skiriama Lietuvos Respublikos civilinio kodekso bei Skaitmeninio turinio direktyvos teisės normų analizei, aiškinimui. Siekiant dar geriau atskleisti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso esmę, ištakas, analizuojami teisės mokslininkų, tokių kaip V. Mikelėno, V. Mizaro, M. Jonaičio, darbai apie romėnų teisę, Lietuvos sutarčių teisę. Sprendžiant skaitmeninio turinio kvalifikavimo klausimą daugiausiai remiamasi užsienio autorių darbais (Marco B.M. Loos, Brigitta Zochling-Jud, Petter Rott ir kt.). Darbe cituojamos ir Dr. L. Didžiulio idėjos, kurioms kartais yra ir oponuojama, ypatingai siekiant paneigti skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo *sui generis* sutartimis galimybę.

SANTRUMPŲ SĄRAŠAS

ES - Europos Sąjunga

ESTT - Europos Sąjungos Teisingumo Teismas

LR - Lietuvos Respublika

LR CK - Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas

DCFR - Bendros principų sistemos metmenys (anglų k. *Draft Common Frame of Reference*)

1. SKAITMENINIO TURINIO SUTARČIŲ SAMPRATA

1.1. Sutarties dalykas ir sutarčių skirstymas atsižvelgiant į sutarties dalyką

Sutartis yra valinis dviejų ar daugiau asmenų veiksmas, išreiškiantis suderintą jų valią, kuriuo remiantis tarp sutarties šalių atsiranda prievoliniai teisiniai santykiai. Prievolė yra sutarties tikslas ir jos rezultatas – šalys sudaro sutartį siekdamos sukurti tarpusavio prievolinius santykius, dėl kurių jos įgyja tam tikras teises ir pareigas (Mikelėnas, 2002, p. 61). Tai, kokias prievoles sukuria sutartis, lemia sutarties dalyką ir sutarties turinį. Tai lemia ir sutarties skirstymą į tam tikras sutarties rūšis.

Civilinės sutartys turi ne tik bendrų, bet ir skirtingų bruožų, leidžiančių atskirti vienas sutartis nuo kitų. Sutartis, kad būtų galima tinkamai susiorientuoti didžiulėje jų įvairovėje, įprasta skirstyti į rūšis. Tokio skirstymo pagrindas gali būti įvairiausi kriterijai – tai priklauso nuo to, kokių tikslų siekiama. Sutarčių skirstymas turi svarbią ne tik teorinę, bet ir praktinę reikšmę, nes leidžia civilinių santykių dalyviams surasti ir panaudoti savo veikloje esmines vienos arba kitos sutarčių rūšies savybes, panaudoti praktikoje tokį sutarties modelį, kuris geriausiai atitinka siekius ir poreikius (Ambrasienė *et al.*, 2006, p. 126). Sutarčių skirstymas turi aiškiai atsakyti į klausimą, kas yra būdinga vienai ar kitai sutarčių rūšiai ir kodėl savo teisiniu reglamentavimu ta rūšis skiriasi nuo kitų (Ambrasienė *et al.*, 2006, p. 126). Sutarčių skirstymas aktualus ir sprendžiant skaitmeninio turinio sutarties kvalifikavimo klausimą, kadangi yra būtina atsakyti į klausimą, kokiai sutarties rūšiai galima priskirti ar ne skaitmeninio turinio sutartis. Kita vertus, ne kiekvienas egzistuojantis sutarčių skirstymas į rūšis gali padėti tinkamai kvalifikuoti skaitmeninio turinio sutartį, tuo labiau nuspręsti dėl tinkamo tokių sutarčių reglamentavimo perkeliant Skaitmeninio turinio direktyvos nuostatas.

Teisės doktrinoje galima rasti nuomonių, jog sutartys gali būti skirstomos į, pavyzdžiui, 1) darbo, 2) paslaugų, 3) pinigų perdavimo, 4) turto perdavimo. Tuo tarpu, pavyzdžiui, J. Romancevas pagrindiniu sutarties skirstymo principu laiko jo galutinį ekonominį bei teisinį rezultatą. Atsižvelgiant į tai, jis visas civilines sutartis skirsto į 7 grupes: 1) sutartys, kurių tikslas yra perduoti turtą nuosavybėn (pirkimas-pardavimas, mainai), 2) sutartys, kurių tikslas – perduoti civilinių teisių objektą naudotis (nuoma), 3) darbų ir paslaugų sutartys, 4) turtinių rizikų draudimo sutartys, 5) sutartys, kurių tikslas – atidėti tokio pat kiekio ir tokios pat rūšies turto grąžinimą arba mokėjimo atidėjimas (paskola, kreditavimas), 6) sutartys, kurių tikslas – pasiekti visiems dalyviams bendrą

rezultatą (steigimo sutartys, jungtinės veiklos sutartys), 7) sutartys, kurių tikslas – asmens pasikeitimas prievolėje (cesija) (Ambrasienė *et al.*, 2006, p. 130).

Toks teisės moksle pateikiamas sutarčių skirstymas atspindi ne ką kitą, kaip jau anksčiau minėtą sutarties rezultatą – sutartimi sukuriama prievolė. Savo ruožtu prievolės dalyku nuo romėnų privatinės teisės laikų pripažįstamas skolininko elgesys, kuris galėjo būti susijęs su jo pareiga: *dare, facere* arba *praestare*. *Dare* (liet. duoti, įteikti) romėnų teisėje reiškė skolininko pareigą perleisti daiktą kreditoriaus nuosavybėn arba nustatyti jo naudai ribotą daiktinę teisę (uzufuktą, servitutą ir pan.). (Jonaitis, 2014, p. 315). Šiais atvejais prievolės įvykdymas dažniausiai sutampa su veiksmo, kuris yra prievolės atsiradimo pagrindas, atlikimu. Tipiška šios rūšies prievolė yra prievolė, kylanti iš pirkimo-pardavimo sutarties. Žinoma, prievolė ką nors duoti dažnu atveju yra apipinta ir kitų prievolių (pavyzdžiui, prievolė saugoti daiktą), kurių atsiradimas ir įvykdymas nebūtinai sutampa (Mikelėnas, 2002, p. 68). *Dare* prievolė susijusi su tam tikro rezultato pasiekimu. Tai puikiai atspindi pirkimo-pardavimo sutartis, iš kurios atsirandančios prievolės tikslas – perduoti daikto nuosavybės teisę pirkėjui. *Facere* reiškė skolininko pareigą atlikti kreditoriaus naudai kokius nors veiksmus, nesusijusius su nuosavybės ar kitokios daiktinės teisės perdavimu (t. y. padaryti darbą, kaip, pavyzdžiui, pastatyti laivą, perdažyti namą, padaryti šukuoseną). *Facere* taip pat galėjo reikšti ir neveikimą, susilaikymą nuo kokio nors veiksmo atlikimo – *non facere*. Tokios prievolės, kurių objektas buvo *facere* – dažniausiai būdavo nedaliosios (Jonaitis, 2014, p. 315). *Facere* prievolė gali būti susijusi tiek su tam tikro rezultato pasiekimu, tiek su atidumo ir maksimalių pastangų dėjimo pareiga. Pavyzdžiui, rangos sutarties atveju yra aiški prievolė pasiekti tam tikrą rezultatą (CK 6.664 str.) (Mikelėnas, 2002, p. 71), tuo tarpu paslaugų sutarties atveju svarbiausia yra paslaugų tiekėjo įdėtų pastangų laipsnis vykdant sutartį. Skolininko pareiga *praestare* susiklostydavo tais atvejais, kai skolininkas suteikdavo tam tikrą garantiją (užtikrinimą), buvo traukiamas teisinėn atsakomybėn ar privalėjo atlyginti nuostolius (*praestare culpam* (atsakyti už kalnę), *praestare periculum* (prisiimti riziką), *praestare custodiam* (įsipareigoti išsaugoti daiktą). Visais šiais *praestare* vartojimo atvejais jį galima nusakyti kaip „už ką nors atsakyti“ (Jonaitis, 2014, p. 315).

Romėnų teisė buvo pati novatoriškiausia ir labiausiai nukopijuota sistema Vakaruose, o romėnų sutarčių teisė buvo pati originaliausia ir labiausiai žavinti tos sistemos dalis (Watson, A. 1984, p. 2). Dėl šios priežasties šiuolaikinėje teisėje išliko daugelis romėnų teisės institutų. Tai atsispindi ir Lietuvos teisinėje sistemoje, kadangi LR CK 6.3. str. įtvirtinta, jog prievolės dalyku gali būti bet kokie veiksmai (veikimas, neveikimas) arba bet koks turtas.

Taigi, sutartimi sukuriama prievolė, kuri, atsižvelgiant į romėnų teisėje susiformavusią sistemą, gali būti susijusi su pareiga atlikti tam tikrus veiksmus arba perduoti tam tikrą turtą. Teisės doktrinoje galima sutikti nuomonių, jog lemiamas veiksnys siekiant atskirti, ar sutartimi sukuriama prievolė perduoti daiktą (prekę) ar atlikti veiksmus (paslaugas), yra apčiuopiamumas (Smith, Woods, 2005, p. 21). Tačiau reikia nepamiršti, jog, pavyzdžiui, į pirkimo-pardavimo sutarčių dalyką įeina elektros, teisių ir kitų nematerialių bei neapčiuopiamų objektų perdavimas. Tai lemia, jog siekiant nubrėžti ribą tarp prekių ir paslaugų negalima vadovautis apčiuopiamumo kriterijumi, o pirmiausia reikia nustatyti, kokias teises ir pareigas sukuria viena ar kita atskira sutarčių rūšis, egzistuojanti LR teisinėje sistemoje.

Analizuojant LR CK galima pastebėti, jog pirkimo-pardavimo sutartimi pardavėjui sukuriama esminė pareiga perduoti daiktą nuosavybės teise (LR CK 6.317 str.). Į šią pagrindinę pardavėjo pareigą įeina ir pareiga užtikrinti, jog perduodamas daiktas atitinka kokybės bei kiekio reikalavimus (LR CK 6.327 str. 1 d.). Tuo tarpu pirkėjo esminė pareiga yra priimti daiktą bei sumokėti kainą (LR CK 6.305 str.).

LR CK nustatyta, jog mainų sutarčiai *mutatis mutandis* taikomos pirkimo-pardavimo sutartis reglamentuojančios normos (LR CK 6.432 str. 2 d.), taip pat šio straipsnio pirmoje dalyje įtvirtinama ir esminė abiejų sutarties šalių pareiga, t. y. perduoti kitai šaliai daiktą nuosavybės teise.

Tuo tarpu paslaugų sutarties atveju paslaugų teikėjo pagrindinė pareiga yra teikti tinkamos kokybės paslaugas (LR CK 6.717-6.718 str.), t. y. atlikti tam tikrus veiksmus kliento naudai. Taip pat paslaugų teikėjas turi pareigą suteikti informaciją klientui, susijusią su teikiamomis paslaugomis (LR CK 6.719 str.). Kliento pareigos įtvirtintos LR CK 6.720 str., kuris numato, jog klientas turi pareigą sumokėti kainą ir atlyginti kitas, paslaugų teikėjo turėtas, išlaidas. Klientą taip pat saisto informavimo pareiga, t. y. klientas turi atskleisti reikšmingas aplinkybes, kurios užtikrintų tiekiamų paslaugų kokybę (Mizaras. Tezės, paslaugų sutartys, p. 6).

Rangos sutarties atveju, rangovas turi pareigą atlikti tam tikrą darbą ir perduoti to darbo rezultatą užsakovui (LR CK 6.644 str.). Iš šios rangovo pareigos taip pat išplaukia ir pareiga užtikrinti rezultato kokybę (LR CK 6.663-6.664 str.), taip pat teikti užsakovui visą reikalingą informaciją (LR CK 6.659 str., 6.653 str. 4 d.). Savo ruožtu užsakovas privalo atsilyginti už rangovo darbą ir jo rezultatą (CK 6.655 str.), priimti darbo rezultatą (CK 6.662 str.) taip pat bendradarbiauti ir teikti pagalbą rangovui tiek, kiek tai daryti įpareigoja įstatymas arba sutartis (CK 6.660 str.).

Nuomos sutarties šalių pareigos įtvirtinamos LR CK 6.483-6.495 str. LR CK 6.483 straipsnis reglamentuoja pagrindinės nuomotojo pareigos – perduoti daiktą nuomininkui – tinkamą vykdymą. Ši pareiga apima ir daikto valdymo perdavimą bei kitų veiksmų, kurie reikalingi, kad nuomininkas galėtų daiktus valdyti ir juo naudotis, atlikimą. Taip pat nuomininkas turi pareigą užtikrinti perduodamo daikto kokybę (LR CK 6.483 str. 1 d.) bei tai, kad nuomininkas galės nepertraukiamai naudotis daiktu visą nuomos laikotarpį (LR CK 6.483 str. 1 d.). Nuomininko pagrindinė pareiga yra mokėti nuomos mokesčių (LR CK 6.487 str. 1 d.). LR CK 6.489 str. 1 d. numato nuomininko pareigą naudotis daiktu tinkamai, išlaikyti jį tvarkingą, nebloginti jo būklės, savo lėšomis daryti einamąjį remontą (LR CK 6.493 str. 1 d.).

Taigi, LR CK nuostatos įtvirtina esmines sutarčių šalių pareigas, kurios yra susijusios su aukščiau aprašytu iš sutarties kylančiu prievolės skirstymu. Esminės sutarties šalių pareigos suponuoja, jog pirkimo-pardavimo bei mainų sutartys turi būti priskiriamos sutartims, kurios sukuria prievolę perduoti tam tikrą daiktą (turta). Tuo tarpu paslaugų sutartimi sukuriamą prievolę, kurios dalykas yra atlikti tam tikrus veiksmus (paslaugas). Rangos sutartimi, kaip ir paslaugų, pirmiausia sukuriamą prievolę atlikti tam tikrus veiksmus (darbą), tačiau skiriamasis rangos ir paslaugų sutarčių požymis yra tai, jog rangos sutartyje labai svarbi ir pareiga užsakovui perduoti darbo vaisių, t. y. tam tikrą rezultatą, o tai gali būti prilyginama pareigai perduoti daiktą (prekę).

Sudėtingesnė situacija yra su nuomos sutartimi. Nuomos sutartimi nuomininkas įsipareigoja ir atlikti vienkartinį veiksma, t. y. perduoti tam tikrą turta, ir tuo pačiu įsipareigoja visu nuomos sutarties galiojimo laikotarpiu užtikrinti nepertraukiamą tinkamą to daikto naudojimą. Pastarasis nuomininko įsipareigojimas reikalauja glaudžių, tęstinių šalių santykių, bendradarbiavimo, pavyzdžiui, šalys gali susitarti dėl nuomotojo teisės patekti į patalpas, siekiant užtikrinti tinkamą jų būklę, stovį. Todėl nuomos sutartį galima būtų laikyti mišria, t. y. susijusia ir su veiksmais (paslaugomis) ir su daiktais (prekėmis).

Apsibrėžus šalių pareigas, kylančias iš atskirų sutarčių rūšių, pastebėtina, jog sutartys, kuriomis sukuriamą pareiga atlikti tam tikrus veiksmus (paslaugų ir rangos sutartys), yra tęstinio vykdymo. Tai reiškia, jog tokioms sutartims yra ypatingai svarbus šalių bendradarbiavimas. Nors šalių bendradarbiavimas yra bendrasis prievolių vykdymo principas (CK 6.38 str. 3 d.), tačiau skirtingai nuo daugelio kitų sutarčių rūšių, paslaugų sutarties sėkmingas vykdymas išskirtinai priklauso nuo paslaugų teikėjo ir kliento tęstinio abipusio bendradarbiavimo. Šiuolaikinė paslaugų sutarčių teisė reikalauja nuolatinio dvišalio keitimosi pagalba ir informacija tarp paslaugų teikėjo ir kliento, siekiant šalių individualių ir bendrų tikslų įgyvendinimo. Tai reiškia, jog šių sutarčių atveju neužtenka

paslaugų teikėjo pastangų vykdant sutartį, tačiau reikalingas ir nemažas kliento įdirbis, kad paslaugų teikėjas galėtų tinkamai įvykdyti jam priskirtas pareigas (Barendrecht *et al.*, 2007, p. 128). Pavyzdžiui, rangos sutarties atveju galima susitarti, jog užsakovas tiekia rangovui medžiagas su kuriomis bus dirbama. Iš to seka ir užsakovo atsakomybė už netinkamai atliktą rangovo darbą, jeigu tai įvyko dėl perduotų medžiagų trūkumų (LR CK 6.648 str.). Todėl tokios rūšies sutartyse galėtų būti kalbama ne tik apie tiesiog vienos iš šalių kylančią atsakomybę už nepatenkinamą paslaugų teikimą (Barendrecht *et al.*, 2007, p. 131).

Tuo tarpu sutartys, susijusios su pareiga perduoti daiktą, prekę (pirkimo-pardavimo ir mainų sutartys), yra labiau vienkartinio vykdymo bei šalių bendradarbiavimo pareiga pasireiškia tik tuo konkrečiu momentu perduodant daiktą ar iki jo perdavimo. Taip pat esminė pareiga perduoti kokybišką, tinkamą naudoti daiktą tenka pardavėjui, pirkėjas iki daikto perdavimo negali daryti įtakos daikto kokybei ir jo perdavimui. Tęstinius šalių santykius gali lemti pardavėjo pareiga užtikrinti daikto kokybę jau perdavus daiktą, t. y. 2 metus nuo prekės pristatymo pardavėjas yra atsakingas už daikto kokybę (LR CK 6.364 str.). Tačiau ši pardavėjo pareiga nereikalauja aktyvaus šalių bendradarbiavimo nustatytu laikotarpiu. Tokia pareiga taptų svarbi tik per nustatytą laikotarpį atsiradus daikto trūkumams.

Apibendrinant, kiekvienos sutarties tikslas yra tam tikro rezultato – prievolės, kuri lemia vienokias ar kitokias šalių teises ir pareigas, sukūrimas. Siekiant susigaudyti didžiulėje sutarčių įvairovėje, sutartys, atsižvelgiant į galutinį ekonominį ir teisinį jų siekiamą rezultatą, yra skirstomos į rūšis. Skirstymas į rūšis atskleidžia, kas yra būdinga vienai ar kitai sutarčių rūšiai ir gali padėti atsakyti į klausimą, kokia sutarčių rūšimi turėtų būti kvalifikuojamos skaitmeninio turinio sutartys. Atsižvelgiant į LR CK įtvirtintą atskirų sutarčių reglamentavimą, darytina išvada, jog pirkimo-pardavimo bei mainų sutarčių tikslas yra daikto (prekės) perdavimas. Paslaugų sutartimi sukuriama prievolė atlikti tam tikrus veiksmus. Rangos, kaip ir paslaugų, sutartimi sukuriama prievolė atlikti tam tikrus veiksmus (darbus), tačiau taip pat rangovas įsipareigoja ir perduoti darbų rezultatą. Nuomos sutartis yra labiau kompleksinė, t. y. galima daryti išvadą, jog nuomos sutartimi yra perduodamas daiktas ir įsipareigojama atlikti tam tikrus veiksmus. Toks sutarčių rūšių skirstymas parodo bendrus tam tikrų sutarčių bruožus. Paslaugų ir rangos sutarčių atveju yra labai ryški ir svarbi šalių tęstinio bendradarbiavimo pareiga, kuri tokio bendradarbiavimo nesant gali sąlygoti abiejų šalių atsakomybę ir netinkamą rezultatą. Tuo tarpu, pirkimo-pardavimo ir mainų sutarčių vykdymas dažniausiai yra momentinis, šalių santykis - trumpalaikis.

1.2. Skaitmeninio turinio sutarties dalykas – pareiga perduoti daiktą (prekę) ar atlikti veiksmus (paslaugas)?

Skaitmeninio turinio direktyva nepateikia skaitmeninio turinio sutarties sampratos. Skaitmeninio turinio direktyvoje yra pateikiama tik skaitmeninio turinio sąvoka (Skaitmeninio turinio direktyvos 2 str.) ir įtvirtinama esminė skaitmeninio turinio teikėjo pareiga (Skaitmeninio turinio direktyvos 5 str.)

Skaitmeninio turinio direktyvos 2 str. 1 d. terminas „skaitmeninis turinys“ apibrėžiamas kaip „skaitmenine forma sukurti ir pateikti duomenys“. Būtent toks skaitmeninio turinio apibrėžimas perkeltas į LR CK 6.2281 str. 5 d. Atkreiptinas dėmesys, jog analogiška skaitmeninio turinio sąvoka yra pateikiama ir Prekių pardavimo direktyvos, reglamentuojančios prekių turinčių skaitmeninių elementų pardavimą, 2 str. 6 d. Skaitmeninio turinio direktyvos preambulės 19 punkte pateikiami tokie skaitmeninio turinio pavyzdžiai: „kompiuterinės programos, taikomosios programos, vaizdo rinkmenos, garso rinkmenos, muzikos rinkmenos, skaitmeniniai žaidimai, e. knygos ar kiti e. leidiniai“.

Tokia skaitmeninio turinio sąvoka suponuoja, jog skaitmeninis turinys yra tam tikri duomenys. Pastebėtina, jog duomenų teisinis statusas yra vienas sunkiausių ir labiausiai besikeičiančių šiuolaikinės privatinės teisės klausimų, susijęs su problematiška bendrosios nuosavybės ir intelektinės teisės sankirta (Didžiulis, 2021, p. 264).

Taigi, skaitmeninio turinio sąvoka apibūdinama dviem kumuliaciniais kriterijais: i) patys duomenys arba informacija ir ii) skaitmeninės formos, kuriomis duomenys yra gaminami ir teikiami. Čia duomenys aiškiai suprantami *largo sensu* kaip apimantys abu – informaciją, kuri yra saugoma ir nėra saugoma intelektinės nuosavybės teisės. Skaitmeninė forma yra informacijos išraiška skaitmenine kalba – mašinoms suprantamu kodu (Didžiulis, 2021, p. 264).

Remiantis LR CK, tokia informacija gali būti civilinių teisių objektu, pavyzdžiui, LR CK 1.97 str. nurodoma, jog civilinių teisių objektai yra kitas turtas, turtinės teisės, informacija, intelektinės veiklos rezultatai, veiksmai, veikslių rezultatai ir pan. Taip pat, pastebėtina, jog remiantis LR teise, skaitmeninis turinys galėtų būti ir nuosavybės teisės objektu - LR CK 4.38 str. įtvirtinta, jog „nuosavybės teisės objektu gali būti daiktai ir kitas turtas“, t. y. šiame straipsnyje imperatyviai nenurodoma, jog nuosavybės teisės objektu gali būti tik materialūs daiktai, tačiau ir *res incorporales* (Didžiulis, 2021, p. 264).

Skaitmeninio turinio direktyvos 5 str. yra įtvirtinama esminė skaitmeninio turinio teikėjo pareiga pateikti skaitmeninį turinį vartotojui nepagrįstai nedelsiant. Šio straipsnio 2 d. detalizuojama, kad tokia pareiga gali būti įvykdoma dviem būdais, priklausomai nuo

konkrečios situacijos, t. y. skaitmeninis turinys gali būti pateikiamas arba padaromas prieinamu vartotojui. Taigi, toks reguliavimas įtvirtina galimas skaitmeninio turinio perdavimo, teikimo formas, kurios sąlygoja skaitmeninio turinio sutartimi sukuriama prievolę.

Pirma, vartotojui skaitmeninis turinys, pavyzdžiui, muzika, skaitmeninės knygos, programėlės, gali būti pateikiamos materialioje laikmenoje. Materiali laikmena yra reikalinga skaitmeninio turinio pernešimui. Toks skaitmeninio turinio teikėjo pareigos įvykdymas galėtų būti prilyginamas aukščiau aprašytai pareigai perduoti turtą (prekę). Tai patvirtina ir 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB³ (toliau – **Vartotojų teisių direktyva**) 2 str. 3 d., kurioje apibrėžiama prekės sąvoka.⁴

Antra, skaitmeninį turinį vartotojas gali atsisiųsti iš skaitmeninės erdvės (internetu) į asmeninį kompiuterį ar kitą asmeninę vartotojo laikmeną, pavyzdžiui, vartotojas į asmeninį kompiuterį ar telefoną atsisiunčia žaidimą, programėlę ar knygą, filmą. Arba skaitmeninis turinys yra perduodamas į vartotojui priklausantį serverį (asmeninį debesį) tokio turinio neatsisiunčiant, pavyzdžiui, vartotojas įsigyja internetinę svetainę. Nors priešingai nei pirmu atveju, vartotojui nėra pateikiama jokia materialinė laikmena, abiem atvejais perduotas skaitmeninis turinys yra vartotojo dispozicijoje. Kaip ir pirmuoju atveju, skaitmeninio turinio teikėjas pareigą perduoti skaitmeninį turinį įvykdo iškart, t. y. sutartis laikoma įvykdyta skaitmeniniam turiniui patekus į asmeninę vartotojo laikmeną, serverį. Tinkamas sutarties įvykdymas nepriklauso nuo vartotojo aktyvių veiksmų (nuo aktyvaus informacijos teikimo ir pan.), išskyrus, kai vartotojas atsisako priimti skaitmeninį turinį. Todėl, laikytina, jog tokie atvejai taip pat prilyginami pareigai perduoti daiktą (prekę).

ESTT taip pat laikosi pozicijos, jog atvejai, kai skaitmeninis turinys pateikiamas materialioje laikmenoje arba atsisiunčiamas į vartotojo kompiuterį ar kitą asmeninę laikmeną yra susiję su skaitmeninio turinio teikėjo pareiga perduoti tam tikrą turtą. Taigi, skaitmeninis turinys šiuo atveju laikytinas preke. Tokia ESTT pozicija išdėstoma 2021 m. rugsėjo 16 d. priimtame ESTT sprendime⁵. Šioje byloje ESTT, pagal Jungtinės Karalystės

---

³ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB. *OJL 304, 64-88 psl.*

⁴ Vartotojų teisių direktyvos 3 str. 2 d. prekė tai „materialus kilnojamas daiktas, išskyrus daiktus, perduodamus vykdant sprendimą arba kitais įstatymuose numatytais atvejais.“

⁵ *Software Incubator Ltd* [ESTT], Nr. C-410/19 [2021-09-16]. ECLI:EU:C:2021:742.

pateiktus prejudicinius klausimus, analizavo kompiuterių programinės įrangos kopijos atitiktį direktyvoje 86/653⁶ pateikiamai prekių sąvokai, taip pat analizavo, ar atvejai „kai kompiuterių programinė įranga atstovaujamojo klientui tiekiamą suteikiant nuolatinę licenciją naudoti programinės įrangos kopiją, yra „prekių pardavimas“, kaip tai suprantama pagal direktyvą 86/653“. Atsakydamas į jam pateiktus prejudicinius klausimus ESTT, pirmiausia, pateikė ESTT praktikoje įtvirtintą prekių sąvoką nurodydamas, jog „šis terminas turi būti suprantamas kaip gaminiai, kuriuos galima įvertinti pinigais ir kurie patys gali būti komercinių sandorių objektas.“ Atsižvelgdamas į tokią prekių sąvoką ESTT padarė išvadą, „kad programinė įranga gali būti laikoma „preke“, neatsižvelgiant į tai, ar ji įteikta fizinėje laikmenoje, ar, kaip šiuo atveju, perduota elektroniniu būdu parsisiunčiant ją internetu.“

Šiame sprendime ESTT taip pat analizavo „pardavimo“ sąvoką direktyvos 86/653 kontekste. Teismas nurodė, jog „pardavimas“ yra susitarimas, kai vienas asmuo už tam tikrą kainą perleidžia kitam asmeniui savo turimas nuosavybės teises į jam priklausančią materialųjį arba nematerialųjį turtą“. Atsižvelgdamas į tokią „pardavimo“ sąvoką ESTT konstatavo, kad „suteikiant kompiuterių programinės įrangos kopiją leidžiant ją parsisiųsti ir sudarant su ja susijusią naudojimo licencijos sutartį siekiama, kad klientai galėtų nuolat naudotis šia kopija po to, kai sumoka tam tikrą kainą, kurios paskirtis – sudaryti autoriaus teisių turėtojiui galimybę gauti atlyginimą, atitinkantį jam priklausančio kūrinio kopijos ekonominę vertę, o tai reiškia, kad perduodama nuosavybės teisė į šią kopiją“ (Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2021 m. rugsėjo 16 d. sprendimas, 42 pastraipa).

Trečia, skaitmeninis turinys vartotojui gali būti padaromas prieinamu skaitmeninėje erdvėje, debesyje. Vartotojui skaitmeninis turinys nėra perduodamas, skaitmeninis turinys yra laikomas laikmenoje arba serveryje, kurie priklauso ne vartotojui, o skaitmeninio turinio teikėjui ar trečiajam asmeniui. Vartotojui tik suteikiama prieiga prie laikmenos, pavyzdžiui, vartotojas susikuria paskyrą „Netflix“⁷ svetainėje, kurioje pateikiami filmai. Taigi, tokiais atvejais vartotojas yra tam tikros erdvės, kurioje yra skaitmeninis turinys, naudotojas, o skaitmeninis turinys lieka skaitmeninio turinio teikėjo dispozicijoje. Tai lemia, jog skaitmeninio turinio teikėjas turi pareigą atlikti tam tikrus veiksmus, suteikti paslaugas, t. y. sukurti ir palaikyti prieigą prie erdvės, kurioje yra skaitmeninis turinys.

Iš direktyvoje pateikiamo skaitmeninio turinio apibrėžimo, įtvirtinamų esminių skaitmeninio turinio teikėjo pareigų ir pateiktų pavyzdžių akivaizdu, jog priklausomai nuo

---

⁶ 1986 m. gruodžio 18 d. Tarybos Direktyva dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su savarankiškai dirbančiais prekybos agentais, derinimo. *OJ L 382, 17-21*.

⁷ Prieiga per internetą: <https://www.netflix.com/browse>

atvejo skaitmeninio turinio sutartimi gali būti sukuriama skirtinga prievolė, kuria įsipareigojama perduoti turtą arba atlikti tam tikrus veiksmus. Vienu atveju skaitmeninis turinys vartotojui yra teikiamas, t. y. turinys pereina į vartotojo dispoziciją, o tai yra prilyginama pareigai perduoti tam tikrą turtą. Kitu atveju turinys lieka teikėjo dispozicijoje, o vartotojas tampa tik erdvės naudotoju, toks atvejis gali būti prilyginamas pareigai atlikti veiksmus (paslaugas). Atsižvelgiant į tai, jog neįmanoma nustatyti vieno bendro visų skaitmeninio turinio sutarčių tikslo, t. y. skaitmeninio turinio sutartimi sukuriamos prievolės, išlieka galimybė skaitmeninio turinio sutartis kvalifikuoti tiek kaip atskirą sutarčių rūšį, kurios tikslas daikto (prekės) perdavimas, tiek, kurios tikslas veiksmų (paslaugų) atlikimas. Kadangi skaitmeninio turinio sutarties dalykas aiškus ir vienareikšmiško atsakymo nepateikia, kvalifikacijos klausimas kitoje darbo dalyje bus sprendžiamas atsižvelgiant ne tik į sutarties dalyką, sutarties sukuriamą prievolę bet ir į šalių teisių ir pareigų turinį.

1.3. Šalių teisių ir pareigų turinys Skaitmeninio turinio direktyvoje

Skaitmeninio turinio direktyva nustato dvi esmines skaitmeninio turinio teikėjo pareigas: pareigą teikti skaitmeninį turinį, paslaugas arba suteikti prieigą prie jų ir pareigą užtikrinti tokio skaitmeninio turinio atitiktį. Direktyva taip pat įtvirtina vartotojui taikomas gynybos priemones, jei tokios atitikties nėra (Skaitmeninio turinio direktyvos 1 str.).

Tuo tarpu, aspektai, susiję su skaitmeninio turinio ar skaitmeninių paslaugų teisėtumu, žala, sutarčių sudarymu, galiojimu, negaliojimu, negaliojimo padariniais, sutarties nutraukimo pasekmėmis, tam tikrais skaitmeninio turinio taisymo ir pakeitimo aspektais (pvz., vieta, kur tai turėtų vykti) ir vieta, kur turi būti vykdomos skolininko prievolės (Skaitmeninio turinio direktyvos 3 str. 10 d ir konstatuojamosios dalies 12 p. ir 73 p.), direktyvoje nėra reguliuojami, jie palikti valstybių narių kompetencijai.

Skaitmeninio turinio direktyvos 6 str. įtvirtinta skaitmeninio turinio teikėjo pareiga teikti direktyvoje nustatytus reikalavimus atitinkantį skaitmeninį turinį ar paslaugas. Tokie reikalavimai yra išdėstomi direktyvos 7-9 straipsniuose. Viena iš pagrindinių naujovių yra šių atitikties kriterijų skirstymas į subjektyvius ir objektyvius. Subjektyvieji reikalavimai yra tiesiogiai kylantys iš skaitmeninio turinio teikėjo ir vartotojo santykiu, o objektyvieji yra tokie, kurie netiesiogiai gali būti laikomi sutarties dalimi, nes vartotojas jų pagrįstai tikisi (Carvalho, 2019, p. 12).

Palyginti su dažniausiai materialiam daiktui taikomais kokybės ir kiekio reikalavimais (pavyzdžiui, įtvirtinamais LR CK 6.327, 6.329-6.343 str.), direktyva

reikalavimų sąrašą papildo funkcionalumo, suderinamumo ir sąveikumo reikalavimais (Skaitmeninio turinio direktyvos 7 str. a punktas, 8 str. 1 d. b punktas). Kaip ir daikto perdavimo atveju (LR CK 6.321 str.), teikiamas skaitmeninis turinys turi neturėti teisinių trūkumų (Skaitmeninio turinio direktyvos 10 str.). Skaitmeninio turinio direktyvos 7 str. d punkte yra nustatytas dar vienas naujas reikalavimas, t. y. skaitmeninis turinys ir paslaugos turi būti atnaujinami. Vartotojas neturi pareigos diegti naujinių, tačiau to nepadarius ir atsiradus neigiamiems padariniams, panaikinama skaitmeninio turinio tiekėjo atsakomybė, atsiradusi dėl turinio ar paslaugų neatnaujinimo, jeigu jis informavo vartotoją apie atnaujinimo galimybę (Skaitmeninio turinio direktyvos 8 str. 3 d.).

Direktyvoje reguliuojami aspektai, susiję su skaitmeninio turinio teikėjo atsakomybe vartotojui, už bet kokį turinio ar paslaugų neatitikimą. Direktyvoje nustatytas dviejų metų atsakomybės terminas, tačiau toks terminas taikomas tik tuo atveju, jeigu sutartyje yra numatytas vienas teikimo veiksmas arba keletas atskirų teikimo veiksmų (Skaitmeninio turinio direktyvos 11 str. 2 d.). Tuo tarpu šalims susitarus dėl nepertraukiamo teikimo tam tikru laikotarpiu, skaitmeninio turinio tiekėjas atsako visą sutarties galiojimo laikotarpį (Skaitmeninio turinio direktyvos 11 str. 3 d.). Tokiems atvejams gali būti priskiriama jau ankščiau minėta vartotojo ir „Netflix“ sudaryta sutartis, pagal kurią vartotojui suteikiama prieiga prie „Netflix“ platformoje esančio turinio sutarties galiojimo metu (nuolatinis teikimas tam tikrą laikotarpį), taigi remiantis direktyvos 11 str. 3 d. už tokio turinio atitiktį „Netflix“ atsako visą sutarties galiojimo laiką (Carvalho, 2019, p. 15).

Skaitmeninio turinio direktyva taip pat paskirsto įrodinėjimo pareigą tarp šalių. Pareiga įrodyti skaitmeninio turinio ar paslaugų neatitikimą priklauso nuo vykdymo veiksmo pobūdžio. Jei yra vienas atskiras teikimo veiksmas arba keletas atskirų teikimo veiksmų, įrodinėjimo pareiga tenka vartotojui. Jei šalys nustato nepertraukiamą teikimą per tam tikrą laikotarpį, pareiga įrodyti skaitmeninio turinio atitiktį tenka skaitmeninio turinio tiekėjui (Skaitmeninio turinio direktyvos 12 str.).

Remiantis Skaitmeninio turinio direktyva, vartotojas neatitikties atveju turi teisę prašyti užtikrinti skaitmeninio turinio ar paslaugų atitiktį, sumažinti kainą, nutraukti sutartį (Carvalho, 2019, p. 18). Svarbu paminėti, jog pirmasis vartotojo teisių gynbos būdas (skaitmeninio turinio ar paslaugų atitikties užtikrinimas) negali būti siejamas su skaitmeninio turinio ar paslaugų taisymu ar pakeitimu, taip yra todėl, jog, ES įstatymų leidėjo vertinimu, taisymo ir keitimo sąvoka tinka tik prekėms (Carvalho, 2019, p. 18). Autorės vertinimu, toks argumentas yra nepagrįstas. Kaip pažymėta aukščiau, skaitmeninis turinys yra apibrėžiamas kaip duomenys išreikšti mašinoms suprantamu kodu. Todėl skaitmeninio turinio taisymas galėtų būti siejamas su kodo pakeitimu, perrašymu. Žinoma,

yra skaitmeninio turinio, kurio taisymas ar pakeitimas yra neįmanomas, tačiau taip pat yra ir atvejų, kuomet prekė negali būti pataisyta arba pakeista.

Apibendrinant, Skaitmeninio turinio direktyva įtvirtina pagrindines skaitmeninio turinio teikėjo pareigas: teikti skaitmeninį turinį ir paslaugas arba suteikti prieigą prie jų ir užtikrinti skaitmeninio turinio ir paslaugų atitiktį, kokybę, bei nustato galimus gynybos būdus. Kadangi valstybės narės yra įpareigosios nenukrypti nuo Skaitmeninio turinio direktyvoje įtvirtintų normų, kitoje darbo dalyje bus sprendžiamas tokių taisyklių suderinamumas su normomis reglamentuojančiomis atskiras sutarčių rūšis, įtvirtintas LR CK.

2. SKAITMENINIO TURINIO SUTARČIŲ KVALIFIKAVIMO BŪDAI

2.1. Pirkimo – pardavimo sutartis

LR CK 6.305 str. įtvirtinta, jog pirkimo-pardavimo sutartimi viena šalis įsipareigoja perduoti daiktą (prekę), o kita šalis įsipareigoja už tai sumokėti nustatytą pinigų sumą (kainą). LR CK 6.350 str. įtvirtinta iš esmės analogiška vartojimo pirkimo-pardavimo sutarties samprata, išskiriant tik privalomą sutarčių šalių padėtį, t. y. sutartis turi būti sudaryta tarp verslininko ir vartotojo. Taip pat be vartojimo pirkimo-pardavimo sutarčių, LR CK kaip atskiros pirkimo-pardavimo sutarčių rūšys yra išskiriamos ir energijos, nekilnojamojo daikto, įmonės, teisių bei kitokios pirkimo-pardavimo sutartys.

Esminiais pirkimo-pardavimo sutarčių bruožais laikytina tai, jog šia sutartimi pardavėjas perduoda pirkėjui daiktą ir nuosavybės teisę į daiktą, taip pat ši sutartis yra tik atlygintinė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. vasario 24 d. nutartis civilinėje byloje, 25 pastraipa). Taigi, atsižvelgiant į šiuos esminius pirkimo-pardavimo sutarties požymius, nekyla abejonių dėl galimybės sutartis, kuriomis skaitmeninio turinio teikėjas už pinigus įsipareigoja vartotojui perduoti skaitmeninį turinį užfiksuotą materialioje laikmenoje, priskirti pirkimo-pardavimo sutartims. Tokį požiūrį pripažįsta ir didžioji dalis valstybių narių - Prancūzija, Vokietija, Italija, Nyderlandai ir Ispanija, pirkimo-pardavimo sutarčių taisyklės tiesiogiai arba pagal analogiją taikydamos skaitmeninio turinio sutartims (Loss *et al.*, 2012, p. 10).

Didesnė problema iškyla tuo atveju, kai yra sudaroma sutartis dėl skaitmeninio turinio, kuris nėra užfiksuotas materialioje laikmenoje, t. y. kuomet skaitmeninis turinys atsisiunčiamas į asmeninę vartotojo laikmeną, teikiamas į vartotojui priklausantį serverį arba už tokį turinį nėra mokama pinigais, o, pavyzdžiui, asmens duomenimis.

Atkreiptinas dėmesys, jog sutarčių, kurių pagrindu skaitmeninis turinys vartotojui padaromas prieinamu internete (debesyje), kvalifikavimas pirkimo-pardavimo sutartimis yra neįmanomas ir šioje dalyje nebus aptariamas, atsižvelgiant į pirmoje darbo dalyje padarytą išvadą, jog tokios sutartys yra susijusios su pareiga atlikti tam tikrus veiksmus, todėl priskirtinos paslaugų sutartims.

Dėl skaitmeninio turinio sutarčių dalyko

Pastebėtina, jog pirkimo-pardavimo sutartys neapsiriboja tik materialiu daiktų perdavimu. Tai įrodo ir LR CK, kuriame prie pirkimo-pardavimo sutarčių yra priskiriamas

teisių pirkimas-pardavimas, energijos pirkimas-pardavimas ir panašiai. Taip pat tokį požiūrį patvirtina ir pirmoje darbo dalyje aprašyta ESTT praktika, remiantis kuria net ir nematerialus turtas priskiriamas prekėms. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, jog, pavyzdžiui, Europos vartotojų organizacijos nuomone, skaitmeninis turinys vartotojų apsaugos požiūriu netgi turėtų būti traktuojamas kaip materialus turtas. Skaitmeninių produktų pirkimas turi tokias pačias ypatybes kaip ir materialių prekių pirkimas. Formatas, kuriuo produktas pateikiamas arba perkamas (skaitmeninis ar apčiuopiamas), vartotojų apsaugos požiūriu neturi reikšmės (Europos vartotojų organizacija, 2012, p. 4). Taigi, skaitmeninis turinys, pirmoje darbo dalyje apibrėžtas kaip duomenys, nesukelia problemų skaitmeninio turinio sutartis kvalifikuoti pirkimo-pardavimo sutartimis, kadangi pirkimo-pardavimo sutartys akivaizdžiai neapsiriboja materialių daiktų pardavimu.

Nors skaitmeninis turinys, kaip objektas, nėra kliūtys skaitmeninio turinio sutartis kvalifikuoti pirkimo-pardavimo sutartimis, skaitmeninio turinio teikėjui vykdant pareigą teikti skaitmeninį turinį į asmeninę vartotojo laikmeną (pavyzdžiui, kompiuterį), kyla su nuosavybės teisės perleidimu susijusių problemų. Kaip pažymėta pirmoje darbo dalyje, vadovaujantis LR teise nuosavybės teisė gali atsirasti ir į *res incorporales*. Lietuvos nuosavybės teisės objektyvioji taikymo sritis yra labai lanksti ir potencialiai pasirengusi priimti duomenų rinkmenas kaip naują *res incorporales* rūšį. Taigi, kilnojamas ir valdomas skaitmeninis turinys pagal Lietuvos teisę gali būti traktuojamas ir saugomas kaip nauja nuosavybės forma (Didžiulis, 2021, p. 269).

Vis dėlto sutarčių teisė šiuo klausimu yra kiek griežtesnė bei labiau prisirišusi prie tradicinės nuosavybės teisės formos į materialius daiktus. Svarbu atkreipti dėmesį, jog Lietuva šiuo klausimu taip pat yra ypatinga, kadangi LR CK prie specialių pirkimo-pardavimo sutarčių normų yra ir teisių bei įmonės pirkimo-pardavimo sutartis reglamentuojančios normos. LR CK 6.402 str. įtvirtinta, jog sudarant įmonės pirkimo-pardavimo sutartį pirkėjui yra perduodama nuosavybės teisė į visą įmonę kaip turtinį kompleksą arba jos esminę dalį. Taigi, ši norma patvirtina, jog ir pagal sutarčių teisę yra galimas nuosavybės teisės perleidimas į nematerialų objektą, šiuo atveju įmonę kaip turtinį kompleksą, įskaitant įmonės *know-how* ir pan. Taip pat LR CK 6.425 - 6.427 str. reglamentuoja teisių pirkimo-pardavimo sutartis, kurių atveju nuosavybės teisė apskritai nėra perleidžiama (atkreiptinas dėmesys, jog kai kuriose valstybėse galima rasti nuomonių, jog skaitmeninio turinio sutartys gali būti prilyginamos teisių pirkimo-pardavimo sutartims) (Didžiulis, 2021). Teisių pirkimo-pardavimo sutarties esmė yra kreditoriaus prievolėje pasikeitimas, todėl teisių pirkimo-pardavimo sutarčių turinyje vyrauja reikalavimo perleidimo elementas (pavyzdžiui, taip pat kaip yra intelektinių teisių

perleidimo arba faktoringo atveju). Todėl teisių pirkimo-pardavimo teisinė prigimtis yra neatsiejama nuo asmenų pasikeitimo prievolėje, kreditoriui perleidžiant reikalavimo teisę (Vainiūtė, 2011, p. 16). Atsižvelgiant į tai, pareiga perduoti nuosavybės teisę į nematerialų objektą arba apskritai pareigos perduoti nuosavybės teisę nebuvimas neturėtų būti kliūtis siekiant kvalifikuoti skaitmeninio turinio sutartis pirkimo-pardavimo sutartimis.

Kalbant apie nuosavybės teisės perleidimą skaitmeninio turinio teikimo atveju, reikėtų atsižvelgti ir į teisėtus bei pagrįstus vartotojų lūkesčius. Pavyzdžiui, Prof. dr. Peter Rott jau 2008 m. teigė, jog nesant aiškios sutarties sąlygos, vartotojai galėtų pagrįstai tikėtis, jog jiems bus leista perparduoti atsisiųstą turinį arba jį paskolinti trečiajam asmeniui tol, kol turinys nėra dubliuojamas ar dauginamas (Rott, 2008). Išvadą, jog vartotojai skaitmeninio turinio „pirkimą“ sieja su tomis pačiomis teisėmis, kurias įgyja ir pirkdami fizines prekes, patvirtino ir 2016 m. atliktas vartotojų suvokimo apie skaitmeninį turinį tyrimas (14 % respondentų manė, kad jie galėtų perparduoti skaitmeninį turinį, o 40 % – paskolinti ar padovanoti turinį) (Oprysk, Sein, 2020, p. 619). Prie tokio vartotojų suvokimo ženkliai prisideda neretai teikėjo naudojamas mygtukas „pirkti dabar“ (Oprysk, Sein, 2020, p. 619), kuris vartotojams pagrįstai signalizuoja apie galimybę skaitmeninį turinį įsigyti nuosavybės teise.

Dėl šalių teisių ir pareigų turinio

Analizuojant skaitmeninio turinio sutarčių priskyrimo pirkimo-pardavimo sutartims galimybę, reikėtų atsižvelgti ir į kitas šios rūšies sutartims taikomas taisykles, pavyzdžiui, šalių teises ir pareigas, atsakomybės aspektus pažeidus pareigas, įrodinėjimo pareigos paskirstymą.

Kaip pažymėta aukščiau, direktyva nustato dviejų metų terminą, per kurį skaitmeninio turinio teikėjas yra atsakingas už vartotojui perduoto skaitmeninio turinio atitikimą (Skaitmeninio turinio direktyvos 11 str. 2 d.). Toks pats terminas įtvirtintas ir LR CK 6.364 str., reglamentuojančiame pardavėjo pareigos užtikrinti jau perduoto daikto kokybę trukmę.

Skaitmeninio turinio direktyvoje (12 str.) nustatyta, jog skaitmeninio turinio neatitikimą turi įrodyti vartotojas, jeigu skaitmeninis turinys teikiamas vienu veiksmu arba keletu atskirų veiksmų. Toks pats įrodinėjimo pareigos paskirstymas reglamentuojamas ir LR CK 6.333 str. 1 d., kurioje nurodyta, jog pirkėjas turi įrodyti daikto trūkumą, atsiradusių iki jo perdavimo pirkėjui, egzistavimą.

Taip pat svarbu atkreipti dėmesį, jog Europos Parlamentui ir Tarybai priėmus Skaitmeninio turinio direktyvą buvo priimta ir Prekių pardavimo direktyva. Prekių pardavimo direktyva taip pat visa apimtimi yra taikoma vadinamosioms „skaitmeninių elementų prekėms“, t. y. ji taikoma „skaitmeniniam turiniui ar skaitmeninėms paslaugoms, kurie yra įtraukti į prekes arba su jomis tarpusavyje susieti“ (Prekių pardavimo direktyvos 3 str. 3 d.). Taigi, tiek Prekių pardavimo direktyva, tiek Skaitmeninio turinio direktyva taikomos skaitmeniniam turiniui, tačiau esminis skirtumas, jog Prekių pardavimo direktyva apima tik atvejus, kuomet skaitmeninis turinys įeina į perkamą prekę ir nėra esminė tos prekės sudedamoji dalis, o Skaitmeninio turinio direktyva taikoma skaitmeniniam turiniui, pateikiamam materialioje laikmenoje, kuri naudojama tik siekiant pateikti skaitmeninį turinį (Skaitmeninio turinio direktyvos 3 str. 3 d.).

Šias direktyvas galima laikyti dukterinėmis, kadangi jos abi yra išvestos iš to paties teisės aktų paketo – skaitmeninės rinkos strategijos (Cauffman, 2019, p. 470), bei turi vienodą logiką, vienodą funkcinį lygį. Vis dėlto struktūriniu požiūriu jos į Lietuvos teisę yra perkeltos skirtingai.

Šių direktyvų dalykas iš esmės yra tas pats: prekių, skaitmeninio turinio ar skaitmeninių paslaugų atitiktis sutarčiai, teisių gynimo būdai, jei pripažįstama neatitiktis sutarčiai; tų teisių gynimo priemonių naudojimo būdai (Carvalho, 2019, p. 1).

Abejose direktyvose yra numatytas reikalavimas prekyautojui pristatyti prekes, skaitmeninį turinį ar suteikti skaitmenines paslaugas atitinkančias sutartį bei reikalavimus (Skaitmeninio turinio direktyvos 6 str., Prekių pardavimo direktyvos 5 str.). Direktyvose nustatyta, jog skaitmeninis turinys ar paslaugos bei prekės turi turėti funkcionalumo, suderinamumo ir sąveikumo savybes (Skaitmeninio turinio direktyvos 8 str. 1 d. b punktas, Prekių pardavimo direktyvos 7 str. 1 d. d punktas), taip pat į abi direktyvas yra įtraukti teisiniai trūkumai (Skaitmeninio turinio direktyvos 10 str., Prekių pardavimo direktyvos 9 str.). Taip pat abejose direktyvose yra numatyta produkto atnaujinimo pareiga, daugiausia susijusi su prekėmis, turinčiomis skaitmeninių elementų, skaitmeniniu turiniu ir skaitmeninėmis paslaugomis (Skaitmeninio turinio direktyvos 8 str. 2 d., Prekių pardavimo direktyvos 7 str. 3 d.), taip su šios pareigos pažeidimu susijusios pasekmės. Direktyvoje taip pat numatytos ir vienodos nuostatos, susijusios su pardavėjo atsakomybe, bei taikomais terminais, pavyzdžiui, abejose direktyvose nustatyta, jog prekyautojas atsako vartotojui už bet kokią neatitikimą, buvusį prekių pristatymo metu ar skaitmeninio turinio, paslaugos teikimo metu bei bent 2 metus po pristatymo ar pateikimo (Skaitmeninio turinio direktyvos

11 str. 2 d., Prekių pardavimo direktyvos 10 str. 1 d.)⁸ Taip pat direktyvose nustatomos ir vienodos vartotojo teisių gynimo priemonės, esant prekių ar skaitmeninio turinio ir paslaugų neatitikimui. Esant neatitikimui, vartotojas gali reikalauti, kad būtų užtikrinta skaitmeninio turinio, paslaugos ar prekės (prekę pataisant ar pakeičiant) atitiktis arba, kad būtų proporcingai sumažinta kaina arba, kad būtų nutraukta sutartis (Skaitmeninio turinio direktyvos 14 str. 1 d., Prekių pardavimo direktyvos 13 str. 1 d.). Svarbu, jog abejose direktyvose yra numatyta šių gynimo būdų hierarchija (pirmiausia turėtų būti stengiamasi užtikrinta prekės, skaitmeninio turinio ar paslaugos atitiktis), nuo kurios valstybės narės negali nukrypti (Carvalho, 2019, p. 18).

Lietuva Prekių pardavimo direktyvos normas perkėlė į LR CK skyrių, reglamentuojantį specialiąsias pirkimo-pardavimo sutarčių normas. Tai reiškia, jog įstatymų leidėjas Prekių pardavimo direktyvoje reguliuojamas sutartis kvalifikavo pirkimo-pardavimo sutartimis. Tuo tarpu Skaitmeninio turinio direktyvos normos perkeltos į LR CK bendrąją sutarčių dalį, prie bendrųjų vartojimo sutarčių normų, taip kvalifikavimo klausimą paliekant atvirą. Vis dėlto, aukščiau pateikta direktyvų analizė rodo, jog direktyvose įtvirtintos taisyklės yra labai panašios ir glaudžiai susijusios, abejose direktyvose atsispindi vienodas šalių teisių ir pareigų turinys, o tai lemia analogišką skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo pirkimo-pardavimo sutartimis galimybę.

Dėl atsiskaitymo asmens duomenimis⁹

Kadangi pirkimo-pardavimo sutartis yra dvišalė, sutarties šalys turi priešpriešines teises ir pareigas. Pirkėjas turi pareigą priimti daiktą ir sumokėti už jį kainą (LR CK 6.305 str.). Sudarant skaitmeninio turinio sutartis neretai pareigą sumokėti kainą pakeičia pareiga sumokėti asmens duomenimis, o tai gali nulemti skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo pirkimo-pardavimo sutartimis problematiką.

Viešojoje erdvėje vis dažniau galime išvysti asmens duomenų prilyginimą naujai valiutai.¹⁰ Greičiausiai, tokia pozicija formuojasi ne veltui, o būtent dėl to, jog neretai

---

⁸ Jei šalys nustatė nepertraukiamą tiekimą per tam tikrą laikotarpį, pardavėjas atsako, jei neatitikimas išaiškėja per tą laikotarpį (Skaitmeninio turinio direktyvos 11 str. 3 d.)

⁹ Atkreiptinas dėmesys, jog šioje dalyje („Pirkimo-pardavimo sutartys“) yra kalbama tik apie skaitmeninio turinio sutartis, kuomet vartotojas skaitmeninį turinį atsisiunčia į asmeninę laikmeną arba perka materialioje laikmenoje, tuo tarpu atsiskaitymas asmens duomenimis yra plačiai paplitęs ir atvejais, kuomet skaitmeninis turinys vartotojui padaromas prieinamu internete (debesyje). Atsižvelgiant į tai, ši dalis bus taikoma ir analizuojant skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo kitomis sutarčių rūšimis (paslaugų, nuomos bei rangos), kuriomis taip pat būdinga priešpriešinė kitos šalies pareiga – atsiskaityti pinigais, galimybės.

¹⁰ Pavyzdžiui, straipsniai: “Is data the new currency”. Prieiga per internet: <https://www.weforum.org/agenda/2015/08/is-data-the-new-currency/>; “Your personal data is the currency of

įmonėms, teikiančioms skaitmeninį turinį ar paslaugas, asmens duomenys gali būti net vertingesni už pinigus. Taip pat duomenų, kaip naujos valiutos, reiškinys patvirtinamas ir Skaitmeninio turinio direktyvos 3 str. 1 d. Nepaisant to, direktyvoje nėra sprendžiamas nei vienas iš esminių su duomenimis, kaip atsiskaitymo būdu, susijusių klausimų, pavyzdžiui, kokia yra duomenų vertė ir ar tai gali sukelti esminį sutarties šalių teisių ir pareigų disbalansą (Grundmann, Hacker, 2017, p. 289). Direktyva taip pat nereglamentuoja, ar asmens duomenų teikimą už skaitmeninio turinio/paslaugos teikimą galima laikyti priešpriešine prievole ir ar už tokios pareigos nevykdymą, ar netinkamą vykdymą vartotojas gali būti patrauktas atsakomybėn (Loss, 2021, p. 238), todėl sunku pasakyti, ar pareiga atsiskaityti asmens duomenimis galėtų būti prilyginama pareigai atsiskaityti pinigais.

Taigi, siekiant skaitmeninio turinio sutartis, kuriose atsiskaitoma asmens duomenimis, kvalifikuoti pirkimo-pardavimo sutartimis, pirmiausia reikėtų nustatyti asmens duomenų tapatumą pinigams, turintiems tikslią vertę, bei nustatyti, jog asmens duomenų perdavimą galima laikyti priešpriešine prievole, vykdytina priverstinai.

Kol kas argumentus, įrodančius asmens duomenų tapatumą pinigams, rasti sunku. Autorės vertinimu, galima būtų teigti, jog skaitmeninio turinio sutartims, kai už skaitmeninį turinį atsiskaitoma pinigais, bei sutartims, kai už skaitmeninį turinį atsiskaitoma asmens duomenimis, turėtų būti taikomos tos pačios taisyklės. Tokia išvada galėtų būti daroma atsižvelgiant į tai, jog skaitmeninėje erdvėje sudarant sutartis dėl skaitmeninio turinio neretai gali susiklostyti atvejai, kai vartotojas, pavyzdžiui, yra įpareigojamas sumokėti nedidelę pinigų sumą už suteikiamą turinį (pavyzdžiui 0,99 euro), taip pat gali būti atvejų, kai yra atsiskaitoma virtualiomis valiutomis, pavyzdžiui, naudojamomis žaidimuose ir pan., o tai irgi turi vertę. Taigi, skaitmeninėje erdvėje atrodytų pakankamai dirbtina ir nepagrįsta tokiems atvejams taikyti pirkimo-pardavimo sutartis reglamentuojančias normas, tuo tarpu atsiskaitymui duomenimis – taikyti kitokias taisykles (Loss, 2011, p. 757). Taip pat, autorės nuomone, tik laiko klausimas, kada duomenys bus išreikšti tam tikra verte, atsižvelgiant į tai, jog duomenys yra renkami ir naudojami rinkodaros tikslams bei netgi parduodami kitiems prekybininkams, kai tai leidžiama pagal duomenų apsaugos įstatymus.

Vartotojas sudarydamas skaitmeninio turinio sutartį prekiautojui siūlo kažką, kas jam yra vertinga, pavyzdžiui, asmens duomenimis. Ekonominė prasme tai reiškia, kad asmens duomenys iš tikrųjų turi būti vertinami kaip priešprieša vartotojui teikiamam

---

digital age”. Prieiga per internetą: <https://theconversation.com/your-personal-data-is-the-currency-of-the-digital-age-146386>.

skaitmeniniam turiniui ar skaitmeninei paslaugai (Loss, 2021, p. 238). Vis dėlto, teisine prasme tai nėra taip paprasta. Pavyzdžiui, Estijos įstatymų leidėjas nurodo, jog sutartys, pagal kurias vartotojai teikia arba įsipareigoja pateikti asmens duomenis prekiautojui, yra mokėjimo sutartys. Tačiau taip pat nurodo, jog tai nereiškia, kad sutarties šalių įsipareigojimai yra abipusiai (Kull, 2021, p. 255). Atsižvelgiant į tai, jog skaitmeninio turinio sutartims taikomos ir kitų, pavyzdžiui, asmens duomenų apsaugos, teisės šakų taisyklės, kuriomis remiantis prekiautojas neturi teisės reikalauti sutikimo, ar reikalauti perduoti asmens duomenis, teisiniu požiūriu asmens duomenų perdavimą sunku pilnai pripažinti priešpriešine prievole.

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno nuomonėje 4/2017 taip pat yra keliamas didelis susirūpinimas dėl sąvokos „atlyginimas“ vartojimo duomenų atžvilgiu (Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas, 2017). Labiausiai toks sugretinimas kritikuojamas dėl to, jog dažniausiai vartotojas nesuvokia, ką jis perduoda pateikdamas savo duomenis bei dėl sunkumų įvertinti duomenų vertę (Carvalho, 2019, p. 9), o esant tokiam vartotojo nesupratimui vargu ar atsiskaitymą asmens duomenimis galima laikyti priešpriešine prievole.

Taigi, kol kas asmens duomenis išreikšti tam tikra verte ar visiškai pripažinti priešpriešine prievole yra sudėtinga. Vartotojų atsiskaitymą duomenimis reguliuoja ir kitos teisės šakos, pavyzdžiui, asmens duomenų teisė, kuri vartotojui, teikiančiam asmens duomenis, suteikia pakankamai plačią apsaugą. Pavyzdžiui, iš asmens duomenų savininko negalima reikalauti tokius duomenis perduoti, asmens duomenų savininkas turi teisę prašyti, kad jo duomenys būtų ištrinti, visa tai apsunkina pareigos pateikti asmens duomenis pripažinimą priešpriešine prievole. Taip pat asmens duomenų perdavimo pripažinimą priešpriešine prievole apsunkina ir vartotojo suvokimo, ką jis perduoda, trūkumas.

***

Apibendrinant, pirkimo-pardavimo sutarčių taisyklės nėra griežtai taikomos tik materialaus turto pardavimui, todėl skaitmeninis turinys, kaip sutarties objektas, netrukdo kvalifikuoti skaitmeninio turinio sutartis pirkimo-pardavimo sutartimis. Teisių bei įmonės pirkimo-pardavimo sutarčių priskyrimas pirkimo-pardavimo sutartims sąlygoja, jog pardavėjo pareiga perduoti nuosavybės teisę, pagal pirkimo-pardavimo sutartį, galima ir į nematerialų objektą, o taip pat pirkimo-pardavimo normos gali būti taikomos ir tais atvejais, kai nuosavybės teisė apskritai nėra perleidžiama (pavyzdžiui, teisių pirkimo-pardavimo atveju). Taip pat pastebėtina, jog LR CK, Prekių pardavimo direktyvoje (kuri

reguliuoja pirkimo-pardavimo sutartis) ir Skaitmeninio turinio direktyvoje (kuri reguliuoja skaitmeninio turinio sutartis) įtvirtinama vienodas arba labai panašus šalių teisių ir pareigų turinys, susijęs su skaitmeninio turinio teikėjo pareigos perduoti reikalavimus atitinkantį daiktą, skaitmeninį turinį ir paslaugą, vykdymu, tokios pareigos neįvykdymo pasekmės. Visi šie argumentai lemia, jog skaitmeninio turinio sutartys, sukuriančios skaitmeninio turinio teikėjo pareigą perduoti skaitmeninį turinį (kai skaitmeninis turinys pateikiamas materialioje laikmenoje arba vartotojo atsisiunčiamas į asmeninę laikmeną ar asmeninį serverį), gali būti kvalifikuojamos pirkimo-pardavimo sutartimis.

Šiek tiek daugiau problemų skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimui kelia atvejai, kuomet už suteikiamą skaitmeninį turinį yra atsiskaitoma asmens duomenimis, kadangi teisiniu požiūriu nėra įrodytas asmens duomenų ir pinigų tapatumas, taip pat vartotojo veiksmai perduodant asmens duomenis negali būti laikomi priešpriešine prievole.

2.2. Mainų sutartis

Mainų sutartimi, kaip ir pirkimo-pardavimo, sukuriama pareiga nuosavybės teise perduoti tam tikrą turtą (prekę). Tačiau mainų sutarties atveju kitos sutarties šalies priešpriešinė pareiga yra ne sumokėti kainą (kaip yra pirkimo-pardavimo sutarties atveju), o perduoti kitą daiktą (LR CK 6.432 str.). Taigi, skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimas mainų sutartimi gali būti aktualus tais atvejais, kai už skaitmeninį turinį yra mokama ne pinigais, o atsiskaitoma asmens duomenimis.

Iš LR CK pateiktos mainų sutarties sampratos atrodo, jog mainų sutarties dalyku gali būti tik materialūs daiktai. Atsižvelgiant į tai, jog mainų sutarčiai, vadovaujantis LR CK 6.432 str. 2 d., taikomos pirkimo-pardavimo sutartis reglamentuojančios normos, teisės doktrinoje galima rasti nuomonių, jog mainų sutarties dalyku gali būti ne tik materialūs daiktai. Pavyzdžiui, V. Jurkevičiaus bei J. Šidlauskienės vadovėlyje „Civilinė teisė. Atskiros sutarčių rūšys“ nurodoma, jog mainų sutarties objektu gali būti bet kuris civilinių teisių objektas bei referuojama į CK 6.306 str. 1-3 d., kur įtvirtinta, jog pirkimo-pardavimo sutarties dalyku gali būti daiktai, vertybiniai popieriai bei turtinės teisės (Jurkevičius, Šidlauskas, 2015, p. 72). Prof. V. Mizaras, kalbėdamas apie mainų ir pirkimo-pardavimo sutarčių skirtumus, taip pat nurodo, jog mainų sutarties atveju atlyginimas nustatomas daikto ar teisės perdavimu (CK 6.432 str.) (Mizaras. Tezės, pirkimo-pardavimo sutartys, p. 4).

Pažymėtina, jog Nyderlanduose mainų sutartis reglamentuojama tame pačiame CK skyriuje kaip ir pirkimo-pardavimo sutartis. Tai reiškia, jog šalims sudarius mainų sutartį, pristatomoms prekėms taip pat bus taikomos imperatyvios pirkimo-pardavimo teisės

normos. Toks reglamentavimas palaikomas ir teisės doktrinoje. Prof. dr. Marco B.M. Loos teigia, jog tai yra teisingas sprendimas, nes nėra pagrįstų priežasčių, kodėl sutartims, pagal kurias vartotojas sumoka tam tikrą sumą pinigais, turėtų būti taikomos skirtingos taisyklės, nei sutartims, pagal kurias pirkėjas „moka“ pristatydamas kitas prekes. Tai dar labiau aktualu šiuolaikiniais laikais, kai praktikoje dažnai pasitaiko mišrios pardavimo ir mainų sutarčių formos. Pavyzdžiui, daugelis vartotojų perka naują ar dėvėtą automobilį ir įsipareigoja mainais perduoti savo seną automobilį prekybininkui bei sumokėti papildomą kainą pinigais. Nyderlandų įstatymų leidėjo pasirinkimu vartotojų pirkimo-pardavimo normų taikymas tokioms mišrioms formoms yra daug paprastesnis, nei būtų buvę kitu atveju (Loss, 2021, p. 233). Taigi, prof. dr. Marco B.M. Loos nuomone, sutartims, kuomet vartotojui yra perduodama tam tikra prekė, o vartotojas už tai sumoka pinigais ar perduoda kitą prekę mainais, turėtų būti taikomos tos pačios taisyklės.

Net ir pripažinus, jog mainų sutarties dalyku galėtų būti ne tik materialūs daiktai, reikėtų nepamiršti dar vieno mainų sutarties bruožo, t. y. ekvivalentiškumas (Mizaras. Tezės, mainų sutartys), t. y. šios sutarties sudarymo atveju turi būti aiškus gaunamos naudos dydis bei šalių pareigos dydis (CK 6.160 str. 3 d.), taip pat remiantis CK 6.433 str. 1 d. yra preziumuojamas apsiukeičiamų daiktų vertės ekvivalentiškumas. Taigi, siekiant skaitmeninio turinio sutartis, kai už skaitmeninį turinį atsiskaitoma asmens duomenimis, kvalifikuoti mainų sutartimi, reikėtų nustatyti asmens duomenų statusą bei vertę, kuri turėtų būti lygi perduodamo skaitmeninio turinio vertei. Kaip pažymėta aukščiau, tai padaryti būtų pernelyg sudėtinga, todėl mainų sutarties nuostatos galėtų būti taikomos tik pagal analogiją.

Taip pat mainų sutartis, kaip ir pirkimo-pardavimo, yra dvišalė (CK 6.432 str., 6.434 str.), todėl sutarties šalis sieja priešpriešinės teisės ir pareigos. Kaip pažymėta aukščiau, pareiga už daiktą atsiskaityti asmens duomenimis nėra laikoma priešpriešine.

Apibendrinant, mainų sutarčiai *mutatis mutandis* taikomos pirkimo-pardavimo normos, todėl mainų sutartis konceptualiai yra labai artima pirkimo-pardavimo sutarčiai, skirtumas tik tas, jog mainų sutarties atveju už daiktą yra atsiskaitoma kitu daiktu. Vis dėlto, atvejai, kai vartotojas moka asmens duomenimis negalėtų būti kvalifikuojami mainų sutartimi, kadangi yra sunku nustatyti asmens duomenų vertę, taip pat pareiga teikti asmens duomenis nėra laikoma priešpriešine.

2.3.Paslaugų sutartis

Kaip aptarta pirmoje darbo dalyje, sutartimi, kuria skaitmeninis turinys vartotojui padaromas prieinamu skaitmeninėje erdvėje – internete, skaitmeninio turinio teikėjui yra

sukuriamą pareigą atlikti tam tikrus veiksmus, t. y. palaikyti prieigą prie erdvės, kurioje pateikiamas skaitmeninis turinys. Taip pat Skaitmeninio turinio direktyvoje įtvirtintos taisyklės yra taikomos ne tik sutartims dėl skaitmeninio turinio, tačiau ir sutartims dėl skaitmeninių paslaugų. Skaitmeninių paslaugų sutartis pagal Skaitmeninio turinio direktyvą neabejotinai būtų priskiriamos paslaugoms (Rott, 2021, p. 167).

Atlygintinių paslaugų sutartys reglamentuojamos LR CK 6.716-6.724 str. Remiantis LR CK 6.716 str.: „Paslaugų sutartimi viena šalis (paslaugų teikėjas) įsipareigoja pagal kitos šalies (kliento) užsakymą suteikti klientui tam tikras nematerialaus pobūdžio (intelektines) ar kitokias paslaugas, nesusijusias su materialaus objekto sukūrimu (atlikti tam tikrus veiksmus arba vykdyti tam tikrą veiklą), o klientas įsipareigoja už suteiktas paslaugas sumokėti.“

Paslaugų sutartis Lietuvos sutarčių teisėje turi labai aiškų skiriamąjį požymį. Paslaugų sutartimi yra prisiimamas įsipareigojimas atlikti tam tikrus veiksmus, nesukuriant kokio nors rezultato atskiro nuo veiksmų. Šis požymis yra esminis skiriant paslaugų ir rangos sutartis (Mizaras. Tezės, paslaugų sutartys, p. 2).

Taigi, sprendžiant skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo paslaugų sutartimi galimybę, reikia nustatyti, ar skaitmeninio turinio sutarčių atveju yra sukuriamas tam tikras nuo veiksmų atskiras rezultatas. Doktrinoje galima rasti nuomonių, jog vis dėlto toks rezultatas yra sukuriamas. Pavyzdžiui, Tartu universiteto doktorantė Kristiina Koll teigia, jog prieigos prie erdvės, kurioje yra užfiksuotas skaitmeninis turinys, teikimas neabejotinai yra tam tikri veiksmai (paslauga), tačiau prieigos prie skaitmeninio turinio užtikrinimas tuo pat metu gali būti vertinamas kaip konkretus rezultatas, gaunamas iš teikėjo veiklos. Teikėjas suteikia vartotojui prieigą prie debesijos ir palaiko šią prieigą vartotojui visą sutarties galiojimo laiką. Prievolė išlaikyti daiktą reikalauja teikėjo įvykdymo, kuris duoda konkretų rezultatą, išlaikant sutarties objektą tokios būklės, kad jis būtų tinkamas naudoti pagal sutartį (Koll, 2021, p. 45-46). Vis dėlto, autorės nuomone, nei viena sutartis nėra įmanoma be tam tikro rezultato pasiekimo, ne išimtis ir paslaugų sutartis. Pavyzdžiui, kirpimo sutarties (kuri akivaizdžiai yra laikoma paslaugų sutartimi) atveju, paslaugų teikėjas įsipareigoja ne tik asmenį kirpti, tačiau ir apkirpti, t. y. pasiekti tam tikrą rezultatą. Skaitmeninio turinio sutarčių atveju, skaitmeninio turinio teikėjas taip pat įsipareigoja pasiekti tam tikrą rezultatą, t. y. ne tik teikti prieigą prie skaitmeninio turinio, tačiau ir tokią prieigą suteikti.

Atkreiptinas dėmesys, jog Vakarų jurisdikcijose bei DCFR numatyta, jog paslaugų sutarties dalyku gali būti bet kokios paslaugos (veikla), paslaugų sutarčių normas taikant ir statybos, remonto, projektavimo, informacijos teikimo ir kitoms sutartims bei

neatsižvelgiant į materialaus dalyko sukūrimą ar nesukūrimą (Mizaras. Tezės, paslaugų sutartys, p. 4). Pavyzdžiui, DCFR komentare nurodoma, jog atvejais, kai viena šalis įsipareigoja pagaminti dar nepagamintą daiktą kitos šalies naudai, yra laikomi mišria sutartimi. Tokioje sutartyje yra du elementai: faktinė prekių gamyba ir prekių bei nuosavybės teisės į šias prekes perdavimas už tam tikrą kainą. Pirmoji sandorio dalis yra laikoma paslaugų sutartimi, o antroji dalis, t. y. prekių perdavimas už tam tikrą kainą, gali būti kvalifikuojama kaip pirkimo-pardavimo sutartis (Study Group on a European Civil Code..., 2009, p. 554). Vis dėlto, nagrinėjamu skaitmeninio turinio sutarčių atveju, skaitmeninis turinys nėra perduodamas, jis lieka skaitmeninio turinio teikėjo dispozicijoje – erdvėje, priklausančioje skaitmeninio turinio teikėjui. Todėl nėra poreikio tokius atvejus laikyti mišria sutartimi ir galima tokią sutartį pilna apimtimi kvalifikuoti paslaugų sutartimi.

Tai, jog tokie atvejais gali būti kvalifikuojami paslaugų sutartimi, pagrindžia ir susiklostantys ilgalaikiai šalių santykiai. Kaip pažymėta aukščiau, skaitmeninio turinio teikėjas, sutarties galiojimo metu, turi užtikrinti ne tik nepertraukiamą vartotojo prieigą prie turinio, tačiau ir paties teikiamo turinio kokybę, tačiau tokia kokybė yra užtikrinama ne tam tikrą nustatytą laikotarpį (pavyzdžiui, daiktų atveju, kokybė užtikrinama 2 metus po daikto perdavimo (LR CK 6.338 str.), o visą sutarties galiojimo laiką (Skaitmeninio turinio direktyvos 11 str. 3 d.). Tokia skaitmeninio turinio teikėjo pareiga patvirtina šalių santykių tęstinumą ir glaudų bendradarbiavimą, būdingą paslaugų sutartims.

Paslaugų sutarties atveju įrodinėjimo pareiga, jog sutartis buvo tinkamai įvykdyta tenka paslaugų teikėjui: „Norėdamas įrodyti, kad dėl sutarties neįvykdymo ar netinkamo įvykdymo jo kaltės nėra, paslaugų teikėjas turi įrodyti, jog konkrečioje situacijoje jis buvo pakankamai rūpestingas ir atidus, laikėsi tai veiklai įprasto veiksmų standarto ir panašiai“ (Kabišaitis, 2003). Identiškas įrodinėjimo pareigos paskirstymas įtvirtinamas ir direktyvoje, kurioje nurodoma, jog šalims susitarus dėl nepertraukiamo teikimo per tam tikrą laikotarpį, pareiga įrodyti atitikimą tenka skaitmeninio turinio teikėjui (Skaitmeninio turinio direktyvos 12 str.).

Apibendrinant, Skaitmeninio turinio direktyva apima skaitmeninio turinio ir paslaugų teikimo sutartis, todėl būtų patogu abiejų rūšių sutartis kvalifikuoti paslaugų sutartimis. Vis dėlto atsižvelgiant į skaitmeninio turinio sutartimis sukuriamas pareigas, paslaugų sutartimi galėtų būti kvalifikuojami tik atvejais, kuomet vartotojui yra suteikiama prieiga prie erdvės, kurioje yra skaitmeninis turinys ir kuri priklauso skaitmeninio turinio teikėjui. Remiantis Lietuvos teise, paslaugų sutartimi yra sukuriama pareiga atlikti tam tikrus veiksmus, o tokia sutartimi sukuriamas rezultatas yra tų veiksmų neatskiriama dalis. Kadangi skaitmeninis

turinys lieka skaitmeninio turinio teikėjo dispozicijoje – jo kontroliuojamoje erdvėje, galima teigti, jog skaitmeninio turinio teikėjo atliekami veiksmai ir pasiekiamas rezultatas (suteikiama prieiga prie skaitmeninio turinio) yra neatskiriami ir priklausantys vienas nuo kito. Taip pat tokių atvejų kvalifikavimą paslaugų sutartimi pagrindžia Skaitmeninio turinio direktyvoje ir LR CK įtvirtinamų vienodų taisyklių, susijusių su atsakomybe už neatitikimą sutarčiai bei įrodinėjimo pareigos paskirstymu, taikymas.

2.4.Rangos sutartis

LR CK 6.644 str. pateikiama rangos sutarties samprata, pagal kurią „Rangos sutartimi viena šalis (rangovas) įsipareigoja atlikti tam tikrą darbą savo rizika pagal kitos šalies (užsakovo) užduotį ir perduoti šio darbo rezultatą užsakovui, o užsakovas įsipareigoja atliktą darbą priimti ir už jį sumokėti.“ Taigi, rangos sutarties samprata suponuoja, jog rangovas turi dvi esmines pareigas, t. y. atlikti tam tikrus veiksmus (darbus) pagal užsakovo nurodymus ir perduoti užsakovui darbo rezultatą nuosavybės teise.

Skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo rangos sutartimis galimybė išplaukia iš Skaitmeninio turinio direktyvos 3 str. 2 d., kurioje nustatyta, jog skaitmeninio turinio sutartys apima ir atvejus, kai skaitmeninis turinys yra kuriamas pagal vartotojo nurodytas specifikacijas.

Taigi, skaitmeninio turinio sutartys galėtų būti kvalifikuojamos rangos sutartimis, kai skaitmeninio turinio teikėjas įsipareigoja atlikti tam tikrus veiksmus, t. y. sukurti turinį pagal vartotojo pateiktą užduotį ir tuomet tokį turinį, kaip darbų rezultatą, perduoti vartotojui.

Kaip pažymėta pirmoje darbo dalyje, atsižvelgiant į rangovo pareigą perduoti rezultatą, rangos sutartimi galėtų būti kvalifikuojami tie atvejai, kuomet skaitmeninis turinys vartotojui yra perduodamas materialioje laikmenoje arba teikiamas į asmeninę vartotojo laikmeną.

Siekiant nustatyti, ar pagal vartotojo specifikacijas sukurtas skaitmeninis turinys galėtų būti laikomas darbo rezultatu, svarbu paminėti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. kovo 31 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-177-687/2015, kurioje Teismas sutartį dėl internetinės svetainės (parduotuvės) sukūrimo kvalifikavo rangos sutartimi ir konstatavo, jog „atsakovas įsipareigojo sukurti konkretų kūrinį – internetinę parduotuvę (minėta, jos dalis – kompiuterinė programa), t. y. šalių sudarytos sutarties dalykas taip pat yra tam tikro darbo rezultatas, turintis materialią išraišką“. Atsižvelgiant į tokią praktiką, preziumuotina, jog skaitmeninis turinys, sukurtas pagal vartotojo specifikacijas, atitiktų esminę rangos sutarties sąlygą – tam tikro rezultato sukūrimą.

Atkreiptinas dėmesys, jog rangos sutartis neretai gali būti maišoma ne tik su paslaugų, tačiau ir su pirkimo-pardavimo sutartimis, kadangi pirkimo-pardavimo sutarties dalyku taip pat gali būti daiktai, kurie bus sukurti ateityje (CK 6.306 str. 1 d.). Tokiu atveju siekiant nustatyti, ar dar nesukurto daikto perdavimui turėtų būti taikomos pirkimo-pardavimo ar rangos normos, svarbu palyginti daikto vertę su atliekamų darbų pobūdžiu ir verte (CK 6.645 str. 4 d.), t. y. jeigu darbų vertė palyginus su daikto verte yra nedidelė - tuomet sutartis turėtų būti kvalifikuojama kaip pirkimo-pardavimo, tuo tarpu, jeigu darbų vertė yra didesnė nei daikto vertė – sutartis kvalifikuojama rangos sutartimi.

Apibendrinant, skaitmeninio turinio sutartys gali būti kvalifikuojamos rangos sutartimis tais atvejais, kuomet skaitmeninio turinio teikėjas įsipareigoja sukurti skaitmeninį turinį pagal vartotojo specifikacijas ir toks turinys yra perduodamas vartotojui materialioje laikmenoje arba teikiamas į jo asmeninę skaitmeninę laikmeną. Tačiau net ir pripažinus, jog skaitmeniniam turiniui galėtų būti taikomos rangos sutartis reglamentuojančios normos, tokius atvejus taip pat galėtumėme priskirti ir pirkimo-pardavimo sutartims, atsižvelgiant į atliktų darbų, siekiant sukurti skaitmeninį turinį, bei skaitmeninio turinio vertės santykį.

2.5.Nuomos sutartis

Remiantis LR CK 6.477 str. 1 d., sudarius nuomos sutartį, nuomotojas įsipareigoja perduoti nuomininkui daiktą laikinam valdymui ir naudojimui, o nuomininkas įsipareigoja mokėti nuomos mokesį. Šios sutarties atveju nėra perduodama nuosavybės teisė į daiktą, taigi nuomininkas neįgyja ir teisės disponuoti daiktu (Mizaras. Tezės, nuomos sutartys, p. 1-2). Kadangi daikto nuosavybės teisė lieka nuomotojui, nuomotojas ir nuomininkas visą sutarties galiojimo laikotarpį yra saistomi bendradarbiavimo pareigos. Nuomotojas turi užtikrinti, jog daiktas bus tinkamas naudoti, o nuomininkas turi užtikrinti tinkamą tokio daikto naudojimą. Taigi, nuomos sutartis sukuria dvilybę pareigų: pareigą perduoti turtą ir pareigą atlikti tam tikrus veiksmus, kad kita šalis galėtų tinkamai įgyvendinti savo teisę tokiu turtu naudotis.

Šiuo atveju reikėtų išskirti galimus skaitmeninio turinio „nuomos“ variantus. Pirmiausia, tai gali būti padaroma „išsinuomojant“ materialioje laikmenoje užfiksuotą skaitmeninį turinį, pavyzdžiui, vartotojas gali išsinuomoti filmų kasetes specialiuose nuomos punktuose. Antra, vartotojui skaitmeninis turinys gali būti padaromas prieinamu debesų kompiuterijos pagalba, t. y. vartotojui suteikiama prieiga prie skaitmeninio turinio, esančio debesyje, vartotojas tokio turinio neatsisiunčia į savo asmeninę kompiuterį ar

neįsirašo kitoje laikmenoje. Pastarasis atvejis yra daug plačiau naudojamas ir naujesnis, todėl daug labiau problematiškas.

Taigi, atvejai, kuomet skaitmeninis turinys yra perduodamas laikinam valdymui ir naudojimui materialioje laikmenoje galėtų ir turėtų būti laikomi nuoma, tačiau skaitmeninio turinio padarymą prieinamu debesyje pripažinti nuomos santykiais būtų sudėtinga. Taip yra dėl to, jog priešingai nei kitos sutarčių rūšys, išskiriamos LR CK, nuomos sutartis nėra visiškai išgrynintas prievolinio pobūdžio teisinis santykis, t. y. nuomos sutartys turi aiškų giminingumą su daiktinėmis teisėmis, o daiktinėje teisėje yra būdingas formalizmas. Taip pat pažymėtina, jog tokiais atvejais greičiausiai nebūtų perduodama valdymo teisė, kadangi skaitmeninis turinys vartotojui būtų padaromas tik prieinamu, t. y. vartotojas juo galėtų tik naudotis. Dėl šių priežasčių, nukrypti nuo įsitvirtinusios nuomos sutarties sampratos, jog nuoma yra perduodamas materialaus daikto valdymas ir naudojimas, būtų pakankamai sudėtinga.

Taip pat pažymėtina, jog, kvalifikavus tokius atvejus nuomos sutartimi, nebūtų tinkamos ir nuomos sutarčių taisyklės. Pavyzdžiui, LR CK 6.493 str. 1 d. nustatyta, jog nuomos laikotarpiu daikto išlaikymo bei būklės gerinimo pareiga (pareiga atlikti einamąjį remontą) priklauso nuomininkui, tuo tarpu užtikrinti skaitmeninio turinio atitiktį sutarčiai nuo jo padarymo prieinamu vartotojui, atlikti skaitmeninio turinio naujinimus ir kt., turi skaitmeninio turinio teikėjas (Skaitmeninio turinio direktyvos 7-8 str., LR CK 6.228¹⁹).

Vis dėlto, pavyzdžiui, Vokietijos teismai sutartims, kai skaitmeninis turinys pasiekiamas internetu tiekėjo serveryje ir nėra įdiegtas vartotojo įrenginyje, taiko nuomos sutartis reglamentuojančias normas (Manko, 2016, p. 4). Tokia išvada Vokietijoje padaryta dar 2006 m., kuomet Vokietijos Aukščiausiasis Teismas (Vok. *Bundesgerichtshof*) nusprendė, kad taikomųjų programų paslaugų teikimo sutartis turi būti laikoma nuomos sutartimi dėl žiniatinklio programinės įrangos naudojimo tam tikram laikotarpiui. Dėl reikalavimo, kad nuomos sutarties objektas būtų daiktas, Teismas nusprendė - pakanka, jog programinė įranga būtų saugoma kokioje nors laikmenoje, šiuo atveju jis buvo saugomas tiekėjo serveryje (Vokietijos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. lapkričio 15 d. sprendimas). Tačiau toks požiūris susilaukia kritikos teisės doktrinoje. Yra teigiama, jog bet kokios skaitmeninės aplinkos ar programinės įrangos naudojimas internetu reikalauja tam tikro fizinio pagrindo, t. y. visas skaitmeninis turinys yra saugomas kokiam nors fiziškai egzistuojančiame serveryje. Nepaisant to, vartotojui joks daiktas nėra pateikiamas, skaitmeninį turinį ar skaitmeninę paslaugą vartotojas gauna tik virtualiai. Todėl kyla abejonių, ar pagal nuomos sutartį ryšys su tikru fiziniu daiktu gali būti toks nutolęs. Tokiu

atveju vartotojo gaunama nauda nėra naudojimasis daiktu ir sutarties objektas nėra daiktas (Koll, 2021, p. 43).

Atsižvelgiant į tai, jog vartotojui nėra pateikiamas joks daiktas, o tik suteikiama prieiga prie tam tikros erdvės (serverio), kuriame yra skaitmeninis turinys, problemą kelia ir taisyklių, susijusių su nuomos sutarties pabaiga, taikymas. Remiantis LR CK 6.499 str. 1 d. „Nuomos sutarčiai pasibaigus, nuomininkas privalo grąžinti nuomotojui daiktą tokios būklės, kokios gavo, atsižvelgiant į normalų nusidėvėjimą, arba sutartyje suldytos būklės.“ Tačiau situacijose, kai vartotojui skaitmeninis turinys padaromas prieinamu debesyje, toks momentas yra neįmanomas, nes pati serverio erdvė nėra grąžinama. Tuo tarpu tam tikru momentu vartotojas tiesiog praranda prieigą prie saugyklos vietos debesyje arba prie debesyje talpinamo skaitmeninio turinio, tačiau vartotojas neatlieka jokie veiksmo, neatlaisvina patalpų ir nieko negrąžina nuomotojui.

Apibendrinant, autorės vertinimu, nuomos sutarčių taisyklės turėtų būti taikomos atvejams, kai laikinam naudojimui ir valdymui perduodamas skaitmeninis turinys yra užfiksuotas materialioje laikmenoje. Visgi, atsižvelgiant į nuomos sutarčių giminingumą daiktinėms teisėms, sutartys, kurių pagrindu skaitmeninis turinys padaromas prieinamu debesyje, neturėtų būti laikomos nuomos sutartimis.

2.6. *Sui generis* sutartis

Teisės doktrinoje plačiai vyrauja nuomonė, jog skaitmeninio turinio sutartis yra per sudėtinga kvalifikuoti viena ar keliomis egzistuojančių sutarčių rūšimis, todėl tokios sutartys turėtų būti kvalifikuojamos kaip *sui generis*, t. y. valstybės narės nacionalinius teisės aktus turėtų papildyti naujomis sutarčių teisės taisyklėmis, skirtomis būtent skaitmeninio turinio ir paslaugų sutartims.

Doc. Dr. Laurynas Didžiulis bei Vilniaus universiteto teisės fakulteto studentė Grėta Šumskytė taip pat laikosi pozicijos, jog skaitmeninio turinio sutartys negali būtų kvalifikuojamos kaip pirkimo-pardavimo, paslaugų, nuomos ar kitokia sutartis, o turėtų būti laikoma *sui generis*. Pavyzdžiui, Doc. Dr. Laurynas Didžiulis tokią poziciją argumentuoja, pirmiausia, nurodydamas, jog teisė į skaitmeninį turinį, kaip į duomenis arba informaciją, negali būti savarankišku nuosavybės teisės objektu. Toliau L. Didžiulis analizuoja atskirų sutarčių rūšių dalykus ir nurodo, jog skaitmeninio turinio sutarčių dalykas, t. y. skaitmeninio turinio perleidimas už kainą, jų neatitinka. Pavyzdžiui, skaitmeninis turinys nėra aiškiai išskiriamas prie galimų pirkimo-pardavimo sutarties objektų (daiktai, finansinis turtas, turtinės teisės, įskaitant intelektinės nuosavybės teisę), skaitmeninio turinio sutartis, kurioje yra atsiskaitoma duomenimis, neatitinka ir mainų

sutarties sampratos, nes mainų sutartis apribojama tik daiktais. Taisyklės dėl kai kurių kitų specifinių paslaugų rūšių, tokių kaip lizingas, panauda, taip pat apsiriboja tik materialiais dalykais ir panašiai (Didžiulis, 2021). Net ir išdėstęs šiuos argumentus L. Didžiulis pripažįsta, jog yra sunku paneigti skaitmeninio turinio sutarčių ir pirkimo-pardavimo sutarčių konceptualų panašumą, nes abiem atvejais vertingi objektai yra keičiami į kainą. Galiausiai L. Didžiulis padaro išvadą, jog remiantis jo išdėstytais argumentais, skaitmeninio turinio sutartys turėjo būti perkeliamos į Lietuvos teisę papildant LR CK nauju atskirų sutarčių rūšių skyriumi, dedikuotu tik skaitmeninio turinio sutartims, artimoms pirkimo-pardavimo sutartims (Didžiulis, 2021, p. 266).

Autorės vertimu, kalbant apie skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimą *sui generis* sutartimis, reikėtų grįžti ir prisiminti pirmoje darbo dalyje padarytas išvadas. Lietuvos teisinėje sistemoje yra perimta, nuo senovės Romos laikų susiformavusi, prievolių sistema, skirstant prievolių dalyką į prievolę atlikti tam tikrus veiksmus (paslaugas) arba prievolę perduoti tam tikrą turtą (daiktus, prekes). Priklausomai nuo to, kokią prievolę sukuria viena ar kita atskirų sutarčių rūšis, skiriasi ir šalių teisių ir pareigų turinys. Skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimas *sui generis* sutartimis reikštų, jog skaitmeninio turinio sutarčių dalykas nėra nei pareiga perduoti tam tikrą turtą, nei pareiga atlikti tam tikrus veiksmus. Tokiu atveju reikėtų įvardinti, kokią pareigą sukuria tokios sutartys.

Natūralu, jog sparčiai keičiantis technologijoms, visuomenės įpročiams, atsiranda ir naujų kompleksinių civilinių teisinių santykių, kuriuos neretai yra sunku konkrečiai susieti su pareiga suteikti tam tikrą paslaugą ar perduoti tam tikrą prekę. Vis dėlto, autorės vertinimu, tai yra ženklas rodantis ne tai, jog reikėtų atsisakyti seniai susiformavusios sistemos, tačiau ženklas rodantis tai, jog sistema turi būti kintanti ir prisitaikanti prie naujų technologinių iššūkių. Pasirinkus kelią – kiekvieną naują sutarčių rūšį, kurios dalykas nėra pritaikomas seniai susiformavusiai sistemai, pripažinti *sui generis* sutartimi, būtų paneigta sistemos esmė, sutarčių skirstymo į atskiras sutarčių rūšis esmė, sugriautas teisinis aiškumas.

Nesugebant esamos civilinės teisės pritaikyti skaitmeniniam pasauliui ir nusprendus skaitmeninio turinio sutartis pripažinti *sui generis* sutartimis, turėtų būti įtvirtinamos taisyklės, susijusios su šalių teisėmis ir pareigomis, sutarties nutraukimu ir panašiai, o tai reikštų naujos skaitmeninės civilinės teisės („e-civilinės teisės“) pradžia. Įstatymų leidėjui tai būtų lengviausias kelias, tačiau praktikoje tai sukeltų daug neaiškumo ir paliktų spragų. Todėl kyla klausimas, ar tikrai jau egzistuojančios taisyklės nėra pritaikomos skaitmeninio turinio sutarčių atveju. Pavyzdžiui, Skaitmeninio turinio direktyvoje valstybių narių kompetencijai palikta nuspręsti dėl paslėptų skaitmeninio turinio trūkumų pašalinimo

(Skaitmeninio turinio direktyvos konstatuojamosios dalies 12 p.). Šią problemą sprendžiančios taisyklės yra įtvirtintos tarp pirkimo-pardavimo sutartims taikomų normų (LR CK 6.334 str. 2-3 d.), tačiau skaitmeninio turinio sutartis kvalifikavus kaip *sui generis* sutartis, tokių taisyklių taikymas lieka neaiškus. Taip pat direktyvoje labai mažai kalbama apie teikėjo pareigas, pavyzdžiui, nėra aptariama skaitmeninio turinio perdavimo vieta ir momentas (Spindler, 2015, p. 10). Tuo tarpu tokius klausimus Lietuvos teisėje išsprendžia specialiosios atskirų sutarčių normos (pavyzdžiui, LR CK 6.318 str. – pirkimo-pardavimo sutarties atveju).

Be to, skaitmeninio turinio kvalifikavimas *sui generis* sutartimis įneštų dar daugiau sumaišties Lietuvos garantijų sistemoje. Dabar Lietuvos teisinėje sistemoje yra penkeriopa garantijų sistema, t. y. pirkimo-pardavimo sutarčių garantijų sistema (LR CK 6.327 str., 6.333 str.), vartojimo pirkimo-pardavimo sutarčių garantijų sistema (LR CK 6.363 str.), rangos sutarčių garantijų sistema (LR CK 6.664-6.666 str.), vartojimo rangos sutarčių garantijų sistema (LR CK 6.678 str.) bei paslaugų sutarčių garantijų sistema (LR CK 6.271 str.). Teisinėje sistemoje sukūrus dar vieną atskirą sutarčių rūšį – skaitmeninio turinio sutartys, automatiškai būtų sukuriama dar viena garantijų sistema. Tokioje situacijoje vartotojui būtų sunku orientuotis, užsitikrinti teisių apsaugą. Pažymėtina, jog siekiant pagerinti vartotojų padėti, pavyzdžiui, Austrijoje garantijų sistema yra sutelkiama vienoje vietoje – bendrojoje Austrijos civilinio kodekso dalyje (Zochling-Jud, 2021).

Apibendrinant, teisės doktrinoje galima rasti nuomonių palaikančių skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimą *sui generis* sutartimis. Autorės vertinimu, toks kvalifikavimas įneštų daugiausiai neaiškumo bei paneigtų prekių ir paslaugų atskyrimo sistemą. Kvalifikavus skaitmeninio turinio sutartis *sui generis* sutartimis, įstatymų leidėjas turi išspręsti direktyvoje nereguliuotus klausimus. Teisinę sistemą pildant vis naujomis taisyklėmis, iškyla teisinio neapibrėžtumo, neaiškumo grėsmė, paprastam vartotojui gali tapti sudėtinga susiorientuoti penkeriojoje garantijų sistemoje. Šioje situacijoje puikiai tinka Bristolio universiteto dėstytojos prof. Paulos Giliker išsakyta mintis: „Naujovių kūrimas nėra lengvas, o trumpiausias kelias praktiškai retai būna patenkinamas.“ (Synodinou, 2020, p. 311).

3. ES VALSTYBIŲ NARIŲ PRAKTIKA DĖL SKAITMENINIO TURINIO SUTARČIŲ KVALIFIKAVIMO BEI DIREKTYVOS NUOSTATŲ PERKĖLIMO Į NACIONALINĘ TEISĘ

Skaitmeninio turinio direktyva į valstybių narių nacionalinę teisę turėjo būti perkelta iki 2022 m. sausio 1 d. Kaip pažymėta aukščiau, perkėlimo pasirinkimas buvo paliktas valstybių narių kompetencijai. Nuo valstybių narių pasirinkto Skaitmeninio turinio direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę varianto priklauso ir skaitmeninio turinio sutarčių teisinis kvalifikavimas.

Karin Sein ir Martin Ebers (atsižvelgdami į JIPITEC (*JIPITEC (Journal of Intellectual Property, Information Technology and Electronic Commerce Law)*) 12 tomas, nr. 2 (2021)) publikuotus tekstus) civilinės teisės šeimai priklausančias valstybes suskirstė į 3 grupes, atsižvelgiant į jų parinktą direktyvos perkėlimą: (i) valstybės, kurios pasirinko direktyvos perkėlimą į bendrąją sutarčių teisės dalį civiliniame kodekse (Vokietija, Lietuva ir Estija); ii) valstybės, kurios pasirinko direktyvos perkėlimą į specialiąją Civilinio kodekso sutarčių dalį (Nyderlandai); iii) valstybės, kurios pasirinko direktyvos perkėlimą į kitą teisės aktą nei Civilinis kodeksas (Austrija ir Lenkija) (Carvalho, 2021).

Taip pat valstybių narių pasirinktas perkėlimas gali būti suskirstytas ir atsižvelgiant į vykdytą Skaitmeninio turinio direktyvos ir Prekių pardavimo direktyvos perkėlimo santykį. Kai kurios valstybės pasirinko abi direktyvas perkelti į bendrą teisės aktą, reglamentuojantį vartotojų santykius (Ispanija, Lenkija, Prancūzija), kitos pasirinko abi direktyvas perkelti į bendrą teisės aktą, reglamentuojantį skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimą bei vartojimo prekių pardavimą (Bulgarija, iš dalies Austrija). Valstybių, nusprendusių perkelti abi direktyvas į du atskirus teisės aktus, t. y. vieną - reglamentuojantį skaitmeninio turinio sutartis, kitą - vartojimo prekių pirkimą-pardavimą, neatsirado (Carvalho, 2021).

Pažymėtina, jog skaitmeninio turinio sutarčių teisinės prigimties problematika būtų išspręsta vieninteliu atveju, kuomet pasirenkamas direktyvos perkėlimas į specialią civilinio kodekso dalį, priskiriant Skaitmeninio turinio direktyvos normas prie konkrečių sutarčių normų.

Atsižvelgiant į tokią skirtingą valstybių narių poziciją, toliau darbe bus apžvelgtos kelios ES valstybės narės, pasirinkusios skirtingą direktyvos perkėlimo kelią. Taip pat bus pristatoma valstybių doktrinoje pateikiama tokio perkėlimo kritika arba palaikymas.

3.1. Austrija

Vartotojų apsaugos teisė Austrijoje, kaip ir Lietuvoje, daugiausiai reglamentuojama bendrojoje Austrijos civilinio kodekso dalyje bei Vartotojų teisių apsaugos įstatyme (Austrijos Respublikos Vartotojų teisių apsaugos įstatymas). Garantijų sistema Austrijoje taip pat reglamentuojama Austrijos civiliniame kodekse, tačiau priešingai negu Lietuvoje, garantijų sistema yra sutelkta bendrojoje dalyje, t. y. neatsižvelgiant į atskirų sutarčių tipus. Vienintelis reikalavimas, siekiant taikyti garantijų sistemą, yra tai, jog sutartyje turi būti atliktas mokėjimas pinigais ar kitokia atlygio forma (Zochling-Jud, 2021, p. 222). Taigi, Austrija visoms sutarčių rūšims įtvirtinusi vienodą garantijų sistemą, palengvino įstatymų leidėjo darbą į civilinį kodeksą įtraukiant mišrias arba visiškai naujas sutarčių rūšis. Tokiu būdu palengvindama ir vartotojų padėtį jų teisių apsaugos srityje.

Be bendros garantijų sistemos, Austrijos sutarčių teisė pasižymi ir labai plačia prekių sąvoka, kuri neapsiriboja tik materialiais dalykais bei apima ir teises (Zochling-Jud, 2021, p. 222) (pastaruoju aspektu Austrijos teisinė sistema panaši į Lietuvos).

Pažymėtina, jog skaitmeninis turinys, kaip Austrijoje įtvirtintos bendrosios garantijų sistemos objektas, egzistuoja jau nuo 2002 m., kuomet į Austrijos teisę buvo perkelta direktyva dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų.¹¹ Austrijos įstatymų leidėjas šią direktyvą nusprendė įgyvendinti plačiau. Direktyvos nuostatos taikytos neatsižvelgiant į vartojimo sutarties egzistavimą, neatsižvelgiant į sutarties rūšį, neatsižvelgiant į tai, ar sutartis yra susijusi su materialiu kilnojamu ar nekilnojamu daiktu ir neatsižvelgiant į fizinį daikto pobūdį (Zochling-Jud, 2021, p. 223).

Taigi, atsižvelgiant į tokią Austrijoje egzistuojančio reguliavimo priešistorę, natūralu, jog išleidus dvi naujas direktyvas – Prekių pardavimo direktyvą ir Skaitmeninio turinio direktyvą, galima buvo tikėtis, jog šių direktyvų normos, susijusios su garantiniais aspektais, bus perkeltos į Austrijos civilinį kodeksą prie bendrųjų garantijų normų. Vis dėlto Austrijos įstatymų leidėjas pasirinko kitoki kelią, perkeldamas abiejų direktyvų normas sukūrė naują Vartotojų garantijų įstatymą (Austr. *Verbrauchergewährleistungsgesetz*) (Zhang, Kresbach, 2021, p. 1).

Tokie įstatymų leidėjo veiksmai buvo pasitikti kontraversiškai. Vis dėlto austrų teisininkė bei Vienos universiteto dėstytoja Brigitta Zöchling-Jud tokią įstatymų leidėjo poziciją palaiko dėl toliau pateiktų priežasčių. Pirmiausia, teisininkė nurodo, jog abi direktyvos yra maksimalaus suderinimo, todėl valstybėms narėms nėra leidžiama nukrypti

---

¹¹ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų. *OJ L 171*, p. 12–16.

nuo jų nuostatų tiek turinio, tiek lingvistine prasme, o tai labai apriboja valstybių narių galimybes įgyvendinant direktyvas. Antra, daugelis direktyvų nuostatų yra pritaikomos tik vartojimo sutarčių sektoriuje, pavyzdžiui, nuostatos dėl skaitmeninio turinio neatitikties apibrėžimo ir ypač dėl nukrypimo nuo objektyvių sutarties atitikties reikalavimų. Trečia, išleidus naują teisės aktą abi direktyvos yra perkeliamos į vieną vietą, o tai leidžia gerokai sumažinti perkeliama tekstą ir susisteminti norminę medžiagą (Zochling-Jud, 2021, p. 224), atsižvelgiant į tai, jog abiejų direktyvų tekstas yra labai panašus.

Autorės vertinimu, toks perkėlimas iškraipo esminį Austrijos leidėjo tikslą – turėti vieningą garantijų sistemą. Argumentus, jog ne visos direktyvose nustatytos taisyklės yra pritaikomos bendrajai civiliniame kodekse įtvirtintai garantijų sistemai, galima nesunkiai paneigti. Šias normas išskaidant į bendrąsias ir specialiąsias, tačiau nepanaikinant bendro kodifikuoto reguliavimo. Taip pat toks Austrijos pasirinktas direktyvų perkėlimas nesprendžia ir skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimo. Vis dėlto Austrijos pasirinkta praktika tik dar kartą patvirtina poreikį abiejų direktyvų taisykles perkelti į vieną vietą bei akcentuoja teigiamą vieningos garantijų sistemos naudą vartotojų teisių apsaugai.

3.2. Nyderlandai

Nyderlanduose skaitmeninio turinio kaip civilinių teisių objekto statusas imtas spręsti gerokai prieš Skaitmeninio turinio direktyvos priėmimą ES. Vienas esminių įvykių, susijusių su skaitmeninio turinio sutarčių teisine kvalifikacija - 2012 m. Nyderlandų Aukščiausiojo Teismo sprendimas (Nyderlandų Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 27 d. sprendimas), kuriuo nuspręsta, jog B2B (verslo) sutartyse pirkimo-pardavimo sutartis reglamentuojančios taisyklės taip pat taikomos ir „standartinės programinės įrangos“ teikimui, neatsižvelgiant į tai, ar tokia įranga pateikiama patvarioje laikmenoje (pavyzdžiui, DVD, CD ir panašiai) (Manko, 2016, p. 3). Vėliau sekė bandymai šį Teismo sprendimą perkelti į nacionalinius Nyderlandų teisės aktus, t. y. perkeltiant Vartotojų teisių direktyvą buvo siūloma visas skaitmeninio turinio sutartis įtraukti į sutarčių, kurioms taikomos vartojimo pirkimo-pardavimo sutarčių normos, sąrašą. Tačiau tokie bandymai susilaukė pasipriešinimo tiek dėl sisteminių kliūčių, tiek dėl to, jog skaitmeninio turinio sutarčių įtraukimas į vartotojų pirkimo-pardavimo teisės taikymo sritį nebuvo būtinas siekiant tinkamai perkelti Vartotojų teisių direktyvą (Loss, 2021, p. 230).

Taigi, 2015 m. birželio mėn. buvo priimtas kitas Nyderlandų civilinio kodekso pakeitimas, kurio aiškinamajame rašte nurodyta, jog pirkimo-pardavimo sutarčių normų taikymas bus apribotas tik skaitmeninio turinio sutartimis, kurių pagrindu skaitmeninis

turinys teikiamas materialioje laikmenoje arba nėra teikiamas materialioje laikmenoje, tačiau yra taip individualizuotas, jog skaitmeninio turinio naudotojas galėtų jį fiziškai kontroliuoti (Loss, 2021, p. 231). Vis dėlto iki Skaitmeninio turinio direktyvos priėmimo, Nyderlandų įstatymų leidėjas neaptarė ir nenusprendė, kaip gi turėtų būti kvalifikuojamos sutartys, kai skaitmeninis turinys nėra užfiksuotas materialioje laikmenoje arba nėra individualizuotas taip, kad vartotojas galėtų jį fiziškai kontroliuoti, taip pat sutartys, kurių pagrindu už skaitmeninį turinį yra mokama asmens duomenimis.

Įsigaliojus Skaitmeninio turinio direktyvai, Nyderlandų įstatymų leidėjas nusprendė perkelti Skaitmeninio turinio direktyvos normas į naują Civilinio kodekso 7 knygos dalį - 7.1AA, įtraukiant naujus straipsnius 7:50aa-50ap (Loss, 2021, p. 233). 7 knyga Nyderlandų civiliniame kodekse yra dedikuota „konkrečioms sutartims“, o ši nauja 7 knygos dalis eina iškart po vartojimo pirkimo-pardavimo sutarčių (Nyderlandų civilinis kodeksas).

Taigi, toks Skaitmeninio turinio direktyvos perkėlimas nepateikia atsakymo, kokiai gi sutarčių rūšiai turėtų būti priskiriamos skaitmeninio turinio sutartys, kai skaitmeninis turinys yra teikiamas nematerialioje laikmenoje ir nėra individualizuotas arba, kai už jį mokama asmens duomenimis.

Toks direktyvos perkėlimas susilaukė kritikos teisės doktrinoje. Prof. dr. Marco B.M. Loos teigia, jog, pirmiausia, nematerialioje laikmenoje užfiksuoto skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimas pirkimo-pardavimo sutartimis negriautų civilinio kodekso sukurtos sistemos ir būtų logiškas. Tokia išvada padaryta atsižvelgiant į tai, kad Nyderlandų teisėje pirkimo-pardavimo ir mainų sutartys yra reglamentuojamos viename civilinio kodekso skyriuje (mainų sutarčiai pagal analogiją taikomos pirkimo-pardavimo sutarčių normos) bei atsižvelgiant į tai, jog skaitmeninio turinio sutartims, dėl materialioje laikmenoje užfiksuoto skaitmeninio turinio arba dėl nematerialioje laikmenoje užfiksuoto individualizuoto skaitmeninio turinio, taikomos pirkimo-pardavimo sutarčių normos. Taip pat Prof. dr. Marco B.M. Loos nurodė, jog dabartinis direktyvos perkėlimas (skaitmeninio turinio ir paslaugų sutarčių normas įrašant iškart po pirkimo-pardavimo sutarčių normų) gali klaidinti vartotoją, t. y. vartotojui gali nebūti aišku, ar pirkimo-pardavimo normos bus taikomos visoms sutartims įeinančioms į skaitmeninio turinio ir paslaugų sutarčių sampratą (Loss, 2021, p. 233). Tačiau tokia profesoriaus kritika nebuvo išgirsta. Įstatymų leidėjas nurodė, jog Skaitmeninio turinio direktyvos perkėlimas į civilinio kodekso skyrių, reglamentuojantį pirkimo-pardavimo sutartis, nėra įmanomas, kadangi ši direktyva apima ne tik skaitmeninį turinį, tačiau ir skaitmenines paslaugas, kurios jokių būdu negali būti pripažintos prekėmis, be to pirkimo-pardavimo sutarčių samprata reikalauja atsiskaitymo

pinigais, o skaitmeninio turinio ir paslaugų sutartys apima ir atsiskaitymą asmens duomenimis (Loss, 2021, p. 233).

Apibendrinant, Nyderlanduose perkelti Skaitmeninio turinio direktyvos normas buvo nueita toliausiai. Skaitmeninio turinio sutartis reglamentuojančios normos, greičiausiai atsižvelgiant į Nyderlandų Aukščiausiojo Teismo praktiką, kuria Teismas konstatavo pirkimo-pardavimo taisyklių taikymo skaitmeninio turinio sutartims galimybę, perkeltos į specialiąją civilinio kodekso dalį, iškart po pirkimo-pardavimo sutarčių. Tačiau Nyderlandų įstatymų leidėjas neišreiškė aiškios pozicijos, kuriai gi sutarčių rūšiai turėtų būti priskiriamos skaitmeninio turinio sutartys, ir ar tai galėtų būti pirkimo-pardavimo sutartys pilna apimtimi.

3.3.Vokietija

Vokietijoje, kaip ir Nyderlanduose, klausimas dėl skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo, skaitmeninio turinio, kaip civilinių teisių objekto, pradėtas spresti dar gerokai iki Skaitmeninio turinio direktyvos priėmimo Europos Sąjungoje.

2001 m. Vokietijos prievolių teisės reforma įvedė aiškią taisyklę (Vokietijos civilinio kodekso 453 str.), pagal kurią pirkimo-pardavimo taisyklės *mutatis mutandis* taikomos ir teisių bei kitų objektų pardavimui (Loss *et al.*, 2012, p. 10). Taigi ši taisyklė buvo aiškiai skirta ir programinės įrangos pardavimui (Loss *et al.*, 2011, p. 85-86). Po tokios reformos Vokietijos teismai pirkimo-pardavimo sutarčių normas pagal analogiją taikė ne tik skaitmeninio turinio teikimo sutartims, kuomet skaitmeninis turinys užfiksuotas materialioje laikmenoje, tačiau ir situacijoms, kuomet skaitmeninis turinys atsisiunčiamas iš interneto, t. y. kai skaitmeninis turinys nėra užfiksuotas materialioje laikmenoje. Sutartims, kurių pagrindu skaitmeninis turinys padaromas prieinamu internetu teikėjo serveryje, tačiau nėra atsiųstas į vartotojo įrenginį, teismai taikė nuomos sutarčių taisykles (Manko, 2016, p. 4). Toks požiūris palaikomas Vokietijos teisės doktrinoje. Pavyzdžiui, Prof. dr. Michael Grunberger nurodo, kad ir nuomos, ir uzufrukto nuomos sutartys yra klasikiniai būdai leisti laikinai naudotis daiktu. Prof. dr. Martin Schmidt-Kessel laikosi tos pačios nuomonės ir sutinka, kad galima leisti kam nors naudoti skaitmeninį turinį ribotą laiką. Paprastai tokioms situacijoms priskiriami atvejai, kai vartotojui skaitmeninis turinys padaromas prieinamu debesyje (Koll, 2021, p. 42).

Taip pat tokia pozicija išreiškiama ir Vokietijos teismų praktikoje, pavyzdžiui antroje darbo dalyje aprašytame 2006 m. Vokietijos Aukščiausiojo Teismo (Vok. *Bundesgerichtshof*) sprendime, kuriuo Teismas konstatavo, jog taikomųjų programų

paslaugų teikimo sutartis turi būti laikoma nuomos sutartimi (Vokietijos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. lapkričio 15 d. sprendimas).

Vis dėlto, neatsižvelgiant į seniai Vokietijoje suformuotą praktiką, susijusią su skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimu, įsiteisėjus Skaitmeninio turinio direktyvai, Vokietijos įstatymų leidėjas nusprendė direktyvą perkelti prie bendrųjų civilinio kodekso sutarčių normų. Skaitmeninio turinio normos reguliuojamos Vokietijos civiliniame kodekse nuo 327 str. Šios į Vokietijos civilinio kodekso bendrąją sutarčių dalį perkeltos normos bus taikomos visoms sutarčių rūšims, jeigu jos atitiks įstatyme numatytus skaitmeninio turinio ar skaitmeninės paslaugos sutarties požymius.

Apibendrinant, įstatymų leidėjas, perkeldamas Skaitmeninio turinio direktyvos normas, neišsprendė skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimo. Šis klausimas paliktas spręsti teismams, o teismai, tikėtina, atsižvelgs į seniau Vokietijoje susiformavusią teismų praktiką ir sutartims dėl skaitmeninio turinio taikys pirkimo-pardavimo bei nuomos sutarčių normas.

4. KRITIKA LIETUVOS ĮSTATYMŲ LEIDĖJUI DĖL PASIRINKTO DIREKTYVOS PERKĖLIMO Į NACIONALINĘ TEISĘ

Kaip pažymėta kitose darbo dalyse, Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjas neįgyvendino Skaitmeninio turinio direktyvoje valstybių narių kompetencijai palikto klausimo, t. y. nenustatė, kokiai sutarčių rūšiai turėtų būti priskiriamos skaitmeninio turinio sutartys. Neišsprendus šio klausimo įstatymų leidybos kontekste, tokia pareiga teks teisę aiškinančioms institucijoms, LR teismams. Tokią išvadą sąlygoja pasirinktas Skaitmeninio turinio direktyvos perkėlimo būdas.

Skaitmeninio turinio direktyva ir Prekių pardavimo direktyva į nacionalinę teisę perkeltos atlikus LR CK 1.125, 6.228¹, 6.228¹², 6.228¹⁴, 6.363, 6.364, 6.419 straipsnių pakeitimus bei LR CK papildymą 6.228¹⁷, 6.228¹⁸, 6.228¹⁹, 6.228²⁰, 6.228²¹, 6.228²², 6.228²³, 6.228²⁴, 6.350¹, 6.364¹, 6.364², 6.364³ ir 6.364⁴ straipsniais. Taip pat atlikus Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo Nr. I-657 12 ir 40 straipsnių ir priedo pakeitimus (Civilinio kodekso pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas, 2021).

Esminės Skaitmeninio turinio direktyvos normos perkeltos į LR CK 6 knygos – prievolių teisė, XVIII¹ skyrių – vartojimo sutartys (Direktyvos atitikties lentelė). Privatinės vartotojų teisės kodifikavimas prasidėjo dar 2013 m., kuomet LR įstatymų leidėjas pasirinko perkelti naujas ES vartotojų teises saugančias direktyvas, įskaitant Vartotojų teisių direktyvą į XVIII¹ LR CK skyrių, kuris yra bendrosios sutarčių teisės kodekse dalis (Didžiulis, 2021, p. 262).

Svarbu atkreipti dėmesį, kad jau 2013 m. prasidėjęs vartojimo sutarčių kodifikavimas ir su vartojimo sutartimis susijusių normų perkėlimas į vieną LR CK skyrių reiškė, jog tais atvejais, kai bet kokios rūšies sutartį, ar tai būtų pirkimo-pardavimo, ar nuomos, paslaugų ir pan., sudaro vartotojas, papildomai prie bendrųjų vartotojo teises ir pareigas numatančių normų, įtvirtintų XVIII¹ skyriuje, turi būti taikomos ir atitinkančią sutartį reglamentuojančios specialiosios normos, esančios LR CK IV dalyje. Nagrinėjamu atveju, perkėlus Skaitmeninio turinio direktyvos normas į bendrą vartotojų sutartis reglamentuojantį LR CK XVIII¹ skyrių, nebėra aišku, kokios specialiosios sutarčių normos turėtų būti taikomos šiai sutarčiai, jeigu tam tikri aspektai nėra sureguliuoti minėtame skyriuje. Tokia teisėkūros technika nieko nesako apie skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimą ir reikalauja papildomų taisyklių paieškos specialioje LR CK sutarčių teisės dalyje. Taip pat tai lemia iš esmės vienodų taisyklių įtvirtinimą bendrojoje ir specialiojoje LR CK dalyse. Tokia situacija galėtų būti pateisinama, kai yra perkeliamos vos kelios taisyklės, susijusios su skaitmeniniu turiniu, pavyzdžiui, kaip buvo padaryta perkeliant

Vartotojų teisių direktyvą į LR CK 6.228¹² bei kelis kitus straipsnius, tačiau tai nėra pateisinama nagrinėjamu atveju – perkeliant visą Skaitmeninio turinio direktyvą.

Taip pat toks perkėlimas nėra teisingas, atsižvelgiant į tai, jog šios normos bent viena kryptimi turės įtakos visai Lietuvos civilinei teisei, t. y. peržengiant vartojimo sutarčių ribas (Didžiulis, 2021, p. 266). Skaitmeninėje erdvėje skirtumas tarp teikėjo (prekybininko) ir vartotojo nėra toks aiškus. Šalių padėtis gali keistis kiekvieno sandorio metu, kai viename sandoryje šalis yra vartotojas, kitame sandoryje jis yra teikėjas. Gali būti, kad abi šalys yra vertinamos kaip prekybininkai (Hoekstra, Diker-Vanberg, 2018, p. 15). Taigi, ar sandoriams taikomos LR CK normos, ar ne, priklausytų nuo šalių pozicijos aiškinimo, o tai gali sukelti teisinį netikrumą.

LR įstatymų leidėjo pasirinktas direktyvos perkėlimas kritikuotinas ir dėl to, jog Skaitmeninio turinio direktyva ir jai gimininga Prekių pardavimo direktyva yra perkeltos į skirtingus LR CK skyrius. Prekių pardavimo direktyva yra perkelta į specialiąją LR CK dalį, reglamentuojančią pirkimo-pardavimo sutartis. Kaip pažymėta antroje darbo dalyje, toks skirtingas šių vienodos logikos ir funkcinio lygio direktyvų perkėlimas gali apsunkinti vartotojų padėtį, kadangi jiems gali būti problematiška orientuotis tarp kelis kartus įtvirtintų tapačių arba labai panašių normų taikymo.

Vis dėlto galima suprasti tokį įstatymų leidėjo pasirinkimą. Atsižvelgiant į darbe padarytą išvadą, jog skaitmeninio turinio sutartys galėtų būti kvalifikuojamos keliomis atskirų sutarčių rūšimis, priklausomai nuo konkretaus atvejo ir atsižvelgiant į sutartimi sukuriama prievolę, tam tikros skaitmeninio turinio sutarčių normos turėtų būti perkeliamos į kiekvieną atskiras sutarčių rūšis reglamentuojantį LR CK skyrių. Toks perkėlimas žinoma nebūtų įmanomas. Todėl kaip išeitis galėtų būti Skaitmeninio turinio direktyvos perkėlimas į vieną vietą specialiojoje LR CK dalyje ir pirkimo-pardavimo sutarčių normų taikymas *mutatis mutandis*.

Apibendrinant, darytina išvada, kad LR įstatymų leidėjas skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimą paliko spręsti teisę aiškinančioms institucijoms. LR įstatymų leidėjas nusprendė Skaitmeninio turinio direktyvos normas perkelti į bendrąją LR CK sutarčių teisės dalį, prie vartojimo sutarčių normų. Toks perkėlimas yra kritikuotinas, kadangi nėra aišku, kokios specialiosios, atskiras sutarčių rūšis reglamentuojančios normos turėtų būti taikomos atskirų situacijų atveju. Taip pat toks perkėlimas gali sąlygoti skirtingą šalių, t. y. vartotojo ir verslininko, pozicijų sutartyje aiškinimą, be to toks direktyvų perkėlimas gali apsunkinti vartotojų padėtį, sukelti teisinį neapibrėžtumą. Vis dėlto toks perkėlimas yra suprantamas, kadangi kitu atveju įstatymų leidėjui būtų tekę tam tikras Skaitmeninio turinio direktyvos normas perkelti prie skirtingų atskirų sutarčių rūšių.

Autorės vertinimu, kaip išeitis galėtų būti Skaitmeninio turinio direktyvos normų sutelkimas vienoje LR CK specialiosios dalies vietoje ir pirkimo-pardavimo normų taikymas *mutatis mutandis*.

IŠVADOS

1. Kiekviena sutartimi susitariama dėl tam tikro tikslo – sukurti prievolę. Siekiant susigaudyti sutarčių įvairovėje, skirti vienos rūšies sutartis nuo kitų, yra įprasta sutartis skirstyti į rūšis. Teisės doktrinoje galima rasti sutarčių skirstymo būdą, nulemtą iš sutarties kylančios prievolės. Jau romėnų privatinėje teisėje nustatyta, jog prievolė gali būti skirstoma į prievolę perduoti tam tikrą daiktą (lot. *dare*) ir prievolę atlikti tam tikrus veiksmus (lot. *facere*). Atsižvelgiant į tai, sutartys skirstomos į sukuriančias prievolę perduoti tam tikrą daiktą (šiai grupei priskiriamos pirkimo-pardavimo, mainų sutartys) ir sukuriančios prievolę atlikti tam tikrus veiksmus (paslaugų sutartys). Rangos sutartimi sukuriama prievolė atlikti tam tikrus veiksmus, tačiau tuo pačiu susitarus dėl veiksmų rezultato sukuriama ir pareiga tą rezultatą perduoti. Nuomos sutartimi sukuriama mišri prievolė, t. y. nuomotojas įsipareigoja ir perduoti tam tikrą turtą naudotis ir atlikti veiksmus, užtikrinančius nepertraukiamą to daikto naudojimą. Sprendžiant skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimą, pirmiausia reikia nustatyti tokių sutarčių vietą aptartoje sistemoje, t. y. nustatyti, ar skaitmeninio turinio sutartimis sukuriama prievolė perduoti tam tikrą daiktą (prekę), ar atlikti tam tikrus veiksmus. Vis dėlto pastebėtina, jog skaitmeninio turinio sutartimi gali būti sukuriama tiek prievolė perduoti tam tikrą daiktą (tokia pareiga susiklosto tais atvejais, kai skaitmeninis turinys yra perduodamas vartotojui materialioje laikmenoje arba skaitmeninį turinį vartotojas atsisienčia į asmeninę laikmeną), tiek prievolė atlikti tam tikrus veiksmus (tokia pareiga susiklosto tais atvejais, kai skaitmeninis turinys vartotojui padaromas prieinamu vartotojui nepriklausančioje laikmenoje/serveryje). Taigi, skaitmeninio turinio sutarčių dalykas nepateikia vienareikšmiško atsakymo, kadangi jis yra nehomogeniškas ir priklausomai nuo situacijos gali skirtis.
2. Skaitmeninio turinio direktyvoje yra nustatomos dvi esminės skaitmeninio turinio teikėjo pareigos, t. y. pareiga teikti skaitmeninį turinį arba prieigą prie jo ir pareiga užtikrinti skaitmeninio turinio atitiktį. Skaitmeninio turinio direktyva taip pat nustato gynybos būdus, kai tokios atitikties nėra.
3. Atsižvelgiant į tai, jog skaitmeninio turinio sutartimi gali būti sukuriama ir prievolė atlikti tam tikrus veiksmus (paslaugą), ir prievolė perduoti daiktą (prekę), darytina išvada, jog skaitmeninis turinys gali būti kvalifikuojamas abiejų rūšių (susijusių su prekėmis ir paslaugomis) sutartimis. Sutartis, kurių pagrindu skaitmeninis turinys vartotojui perduodamas materialioje laikmenoje arba į asmeninę vartotojo skaitmeninę laikmeną, galima būtų kvalifikuoti pirkimo-pardavimo sutartimis, kadangi 1) pirkimo-

pardavimo sutarčių taisyklės nėra griežtai taikomos tik materialaus daikto perdavimui, 2) prie pirkimo-pardavimo sutarčių yra priskiriamas ir teisių pirkimas-pardavimas, kurio atveju susiklosto šalių prievolėje pasikeitimas, o ne nuosavybės teisės perdavimas, 3) Skaitmeninio turinio direktyvoje ir Prekių pardavimo direktyvoje yra įtvirtinamas iš esmės labai panašus šalių teisių ir pareigų turinys. Tuo tarpu sutartys, kurių pagrindu vartotojui yra suteikiama prieiga prie skaitmeninio turinio, vartotojui nepriklausančioje laikmenoje, galėtų būti kvalifikuojamos paslaugų sutartimis. Taip yra todėl, kad tokiais atvejais skaitmeninio turinio teikėjo pareiga yra palaikyti prieigą, t. y. atlikti veiksmus, o rezultatas – prieigos prie skaitmeninio turinio suteikimas, yra tik neatsiejama tokių veiksmų dalis. Sutartys, kuriomis skaitmeninio turinio teikėjas įsipareigoja sukurti skaitmeninį turinį vadovaudamasis vartotojo pateiktomis specifikacijomis, turėtų būti laikomos rangos sutartimis, tokia pozicija atsispindi ir naujausioje LAT praktikoje. Vis dėlto skaitmeninio turinio sutarčių negalėtumėme kvalifikuoti nuomos sutartimis. Atsižvelgiant į ryškų nuomos ir daiktinių teisių giminingumą nėra įmanoma tam tikros neapčiuopiamos erdvės (pavyzdžiui, serverio, debesies) nuoma. Taip pat šiuo metu nėra pakankamai argumentų siekiant įrodyti galimybę skaitmeninio turinio sutartis, kuomet už skaitmeninį turinį atsiskaitoma asmens duomenimis, pripažinti pirkimo-pardavimo ar mainų sutartimis, kadangi sunku nustatyti asmens duomenų vertę ir pripažinti asmens duomenų perdavimą priešpriešine prievole.

4. Skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimas, perkeliant Skaitmeninio turinio direktyvą, paliktas valstybių narių kompetencijai. Pastebėtina, jog didžioji dalis valstybių narių, kaip ir Lietuva, perkeldamos Skaitmeninio turinio direktyvą šio klausimo neišsprendė. Austrija perkeldama Skaitmeninio turinio ir Prekių pardavimo direktyvas sukūrė naują Vartotojų garantijų įstatymą. Nyderlandai Skaitmeninio turinio direktyvos normas perkėlė į specialiąją civilinio kodekso dalį iškart po pirkimo-pardavimo sutartis reglamentuojančių normų. Vokietija Skaitmeninio turinio direktyvos normas perkėlė į bendrąją civilinio kodekso dalį. Taigi, nei viena iš šių valstybių narių neišsprendė skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimo, tačiau Nyderlanduose ir Vokietijoje šį klausimą dar iki Skaitmeninio turinio direktyvos priėmimo ėmė spręsti teismai.
5. LR įstatymų leidėjas pasirinko Skaitmeninio turinio direktyvos normas perkelti į bendrąją LR CK dalį prie vartojimo sutarčių. Toks pasirinktas perkėlimo būdas yra kritikuotinas, kadangi nėra aišku, kokių atskirųjų sutarčių rūšių specialiąsias normas reikės taikyti, kai nepakaks iš Skaitmeninio turinio direktyvos perkėlimo reguliavimo. Taip pat toks reguliavimas sąlygoja iš esmės vienodų normų bendrojoje ir specialiojoje

LR CK dalyse egzistavimą. Kaip išeitis galėtų būti Skaitmeninio turinio direktyvos perkėlimas į vieną LR CK specialiosios dalies vietą ir pirkimo-pardavimo normų taikymas *mutatis mutandis*.

ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

Teisės norminiai aktai:

Lietuvos Respublikos teisės aktai:

Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (2000). Valstybės žinios, 74-2262.

Europos Sąjungos teisės aktai:

1986 m. gruodžio 18 d. Tarybos Direktyva dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su savarankiškai dirbančiais prekybos agentais, derinimo. OJ L 382, 17-21.

1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų. OJ L 171, p. 12–16.

2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB. OJ L 304, 22.11.2011, p. 64–88.

2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2019/770/ES dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių aspektų. OJ L 136, 22.5.2019, p. 1–27.

2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/771 dėl tam tikrų prekių pirkimo–pardavimo sutarčių aspektų, kuria iš dalies keičiami Reglamentas (ES) 2017/2394 ir Direktyva 2009/22/EB bei panaikinama Direktyva 1999/44/EB. OJ L 136, p. 28-50.

Užsienio valstybių teisės aktai:

Austrijos Respublikos 1979 m. kovo 8 d. Vartotojų teisių apsaugos įstatymas (Austr. Konsumenten-enschutzgesetz – KSchG). Federalinio įstatymo leidinys I 140/1979, versija 58/2018.

Nyderlandų Karalystės civilinis kodeksas. Prieiga per internetą:
<http://www.dutchcivillaw.com/civilcodegeneral.htm> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.]

Specialioji literatūra:

Ambrasienė, D. *et al.* (2006). Civilinė teisė. Prievolių teisė. Mykolo Riomerio universitetas: Vilnius.

Barendrecht, M. *et al.* (2007). Principles of European Law. Study Group on a European Civil Code. Service Contracts. (PEL SC). Oxford University Press.

Carvalho, J. M. (2019). Sale of goods and supply of digital content and digital services – overview of directives 2019/770 and 2019/771. Journal of European Consumer and Market Law. Prieiga per internetą:
https://www.academia.edu/39962123/Sale_of_Goods_and_Supply_of_Digital_Content_and_Digital_Services_Overview_of_Directives_2019_770_and_2019_771
[žiūrėta 2022 m. kovo 10 d.].

Cauffman, C. (2019). New EU rules on business-to- consumer and platform-to-business relationships. Maastricht Journal of European and Comparative Law. Prieiga per internetą:
<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1023263X19865835> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Didžiulis, L. (2021). EU Digital Content Directive And Evolution Of Lithuanian Contract Law. JIPITEC 260 para 1. Prieiga per internetą:
<https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-12-2-2021/5288> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Europos vartotojų organizacija (BEUC) (2012). Digital products: EU consumers need clear rights. BEUC position paper. Prieiga per internetą:
<https://www.beuc.eu/publications/2012-00832-01-e.pdf> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Grundmann, S., Hacker, P. (2017). Digital Technology as a Challenge to European Contract Law. European Review of Contract Law Journal. Prieiga per internetą:
<https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/ercl-2017-0012/html> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Hoekstra, J., Diker-Vanberg, A. (2018). A critical analysis of the Directive for the Supply of Digital Content: Fit for Purpose? Prieiga per internetą: https://gala.gre.ac.uk/id/eprint/22468/3/22468%20HOEKSTRA_The_Proposed_Directive_for_the_Supply_of_Digital_Content_2018.pdf [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Jonaitis, M. (2014). Romėnų privatinė teisė. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.

Jurkevičius, V., Šidlauskienė, J. (2015). Civilinė teisė. Atskiros sutarčių rūšys. Mykolo Romerio universitetas: Vilnius.

Kabišaitis, A. (2003). Paslaugų sutartis – Lietuvos civilinės teisės naujovė. Justitia: Vilnius.

Koll, K. (2021). Qualification of Consumer Contracts for the Supply of Digital Services under Estonian Law'. University of Tartu. Prieiga per internetą: <https://ojs.utlib.ee/index.php/juridica/article/view/18271> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Kull, I. (2021). Transposition Of The Digital Content Directive (EU) 2019/770 Into Estonian Legal System. JIPITEC 249 para 1. Prieiga per internetą: <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-12-2-2021/5295> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Loss M. B. M. *et al.* (2011). Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts. - Final report: Comparative analysis, law & economics analysis, assessment and development of recommendations for possible future rules on digital content contracts. Amsterdam: University of Amsterdam, Centre for the Study of European Contract Law [etc.].

Loss M. B. M. *et al.* (2011). The regulation of digital content contracts in the Optional Instrument of contract law. European Review of Private Law, 19(6), 729-758. Prieiga per internetą: <http://www.kluwerlawonline.com/abstract.php?area=Journals&id=ERPL2011055> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.]

Loss M. B. M. *et al.* (2012). Digital content contracts for consumers. Amsterdam Law School Legal Studies Research Paper No. 2012-66. Prieiga per internetą: https://www.ivir.nl/publicaties/download/Journal_of_Consumer_policy_2012.pdf [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Loos, M. B. M. (2021). The (Proposed) Transposition Of The Digital Content Directive In The Netherlands. JIPITEC 229 para 1. Prieiga per internetą: <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-12-2-2021/5296> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Manko, M. (2016). Contracts for supply of digital content to consumers. European Parliamentary Research Service. Prieiga per internetą: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/581980/EPRS_BRI\(2016\)581980_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/581980/EPRS_BRI(2016)581980_EN.pdf) [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Mikelėnas, V. (2002). Prievolių teisė. Pirmoji dalis. Justitia: Vilnius.

Mizaras, V. (2019). Tezės. Paslaugų sutartys. Prievolių teisė II/II - paskaitų medžiaga.

Mizaras, V. (2019). Tezės. Pirkimo-pardavimo sutartys. Prievolių teisė II/II - paskaitų medžiaga.

Mizaras, V. (2019). Tezės. Mainų sutartys. Prievolių teisė II/II - paskaitų medžiaga.

Mizaras, V. (2019). Tezės. Nuomos sutartys. Prievolių teisė II/II - paskaitų medžiaga.

Oprysk, L., Sein, K. (2020). Limitations in End-User Licensing Agreements: Is There a Lack of Conformity Under the New Digital Content Directive? Max Planck Institute for Innovation and Competition: Munchen.

Rott, P. (2008). Download of Copyright-Protected Internet Content and the Role of (Consumer) Contract Law. Journal of Consumer Policy. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/23805071_Download_of_Copyright-Protected_Internet_Content_and_the_Role_of_Consumer_Contract_Law/citations [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Rott, P. (2021). The Digitalisation Of Cars And The New Digital Consumer Contract Law. JIPITEC 156 para 1. Prieiga per internetą: <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-12-2-2021/5301> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Synodinou, T. E. (2020). EU Internet Law in the Digital Era. Springer Nature Switzerland AG.

Smith, F., Woods, L. (2005). A Distinction without a Difference: Exploring the Boundary between Goods and Services in the World Trade Organization and the European Union. Columbia Journal of European Law. Prieiga per internetą: <http://blogs2.law.columbia.edu/cjel/print/2005/a-distinction-without-a-difference-exploring-the-boundary-between-goods-and-services-in-the-world-trade-organization-and-the-european-union/> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Spindler, G. (2015). Contracts For the Supply of Digital Content – Scope of application and basic approach – Proposal of the Commission for a Directive on contracts for the supply of digital content. Prieiga per internetą: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.15.15/ercl-2016-0012/html> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.]

Vainiūtė, A. (2011). Teisių pirkimo-pardavimo ypatumai: aktualijos ir problematika. Magistro baigiamasis darbas. Mykolo Romerio universitetas: Vilnius.

Watson, A. (1984). The Evolution of Law: The Roman System of Contracts. University of Georgia School of Law. Prieiga per internetą: https://digitalcommons.law.uga.edu/fac_artchop/496/ [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Zhang, E., Kresbach, G. (2021). Digital Transformation The Digital Content Directive - Cautiously Embracing the Digital Era in Austria. Wolf Theiss. Prieiga per internetą: <https://www.wolftheiss.com/insights/the-digital-content-directive-cautiously-embracing-the-digital-era-in-austria/> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Zochling-Jud, B. (2021). Digital consumer contract law and new technologies - Implementation of the digital content directive in Austria. JIPITEC 221 para 1. Prieiga per internetą: https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-12-2-2021/5300/zoechling-jud_pdf.pdf [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Elektroniniai leidiniai:

Carvalho, J. M. (2021). Transposition of Directives 2019/770 and 2019/771. Nova consumer blog. Prieiga per internetą: <https://novaconsumerlab.novalaw.unl.pt/transposition-of-directives-2019-770-and-2019-771/> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.]

Teismų praktika:

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimai:

Software Incubator Ltd [ESTT], Nr. C-410/19 [2021-09-16]. ECLI:EU:C:2021:742.

Bendros kompetencijos teismų praktika:

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2001 m. gruodžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3k-3-1305/2001.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. vasario 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-125-378/2021.

Nyderlandų Karalystės Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 27 d. sprendimas byloje Nr. 10/03888. ECLI:NL:HR:2012:BV1301. Prieiga per internetą: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2012:BV1301> [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Vokietijos Aukščiausiojo Teismo (vok. BGH) 2006 m. lapkričio 15 d. sprendimas byloje Nr. XII ZR 120/04.

Kiti šaltiniai:

Civilinio kodekso 1.125, 6.228(1), 6.228(12), 6.228(14), 6.363, 6.364, 6.419 straipsnių ir priedo pakeitimo bei Kodekso papildymo 6.228(17), 6.228(18), 6.228(19), 6.228(20), 6.228(21), 6.228(22), 6.228(23), 6.228(24), 6.350(1), 6.364(1), 6.364(2), 6.364(3) ir 6.364(4) straipsniais įstatymo projektas (2021). Prieiga per internetą: <https://e->

seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/c93e08a0a8cd11eb98ccba226c8a14d7___[žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

Direktyvos (ES) 2019/770 ir nacionalinių teisės aktų atitikties lentelė.

Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas (2017). Opinion 4/2017 on the Proposal for a Directive on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content. Prieiga per internetą: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/17-03-14_opinion_digital_content_en.pdf [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.]

Study Group on a European Civil Code and Research Group on the Existing EC Private Law (Acquis Group) (2009). Principles, definitions and model rules of european private law. Draft Common Frame of Reference (DCFR) Articles and Comments. european law publishers GmbH, Munich. Prieiga per internetą: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/EUROPEAN_PRIVATE_LAW/EN_EPL_20100107_Principles_definitions_and_model_rules_of_European_private_law_-_Draft_Common_Frame_of_Reference_DCFR_.pdf [žiūrėta 2022 m. kovo 20 d.].

SANTRAUKA

Skaitmeninio turinio sutarčių teisinės prigimties problematika

Ieva Badikonytė

Magistro darbe sprendžiamas skaitmeninio turinio teikimo sutarčių kvalifikavimo klausimas, analizuojant Direktyvoje (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo, kitose Europos Sąjungos direktyvose, Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, kituose nacionaliniuose Lietuvos Respublikos ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių teisės aktuose įtvirtintas teisės normas. Siekiant išspręsti skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimą, magistro darbe analizuojama sutarčių teisės esmė, tikslas, sutartimi sukuriamų prievolių rūšys, lemiančios sutarčių skirstymą. Toliau darbe yra siekiama nustatyti skaitmeninio turinio sutarčių vietą šioje sistemoje. Atsižvelgiant į nustatytą skaitmeninio turinio sutarčių vietą, analizuojamas galimas tokių sutarčių kvalifikavimas viena iš atskirųjų sutarčių rūšių (pirkimo-pardavimo, mainų, paslaugų, rangos, nuomos) arba *sui generis* sutartimi. Darbe pristatoma kitų Europos Sąjungos valstybių narių praktika sprendžiant kvalifikavimo klausimą. Atsižvelgiant į kitose darbo dalyse padarytas išvadas, darbe pateikiama kritika Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjui dėl pasirinkto Direktyvos (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo perkėlimo būdo, kuriuo nėra išsprendžiamas skaitmeninio turinio sutarčių kvalifikavimo klausimas, ir pateikiami pasiūlymai.

SUMMARY

Problems of the Legal Nature of Digital Content Contracts

Ieva Badikonytė

The master's thesis deals with the issue of qualification of digital content supply contracts by analysing the legal norms established in Directive (EU) 2019/770 on the supply of certain digital content and digital services, other European Union Directives, the Civil Code of the Republic of Lithuania, and other national legal acts of the Republic of Lithuania and of the other Member States of the EU. In order to resolve the issue of qualification of digital content contracts, the master's thesis analyses the essence and purpose of contract law, the types of obligations created by a contract, which determine the classification of contracts. The thesis then seeks to identify the place of digital content contracts within this framework. In the light of the position of digital content contracts, the possible qualification of such contracts as one of the separate types of contracts (sale and purchase, exchange, service, work, lease) or as a *sui generis* contract is analysed. The paper presents the practice of other EU Member States in dealing with the issue of qualification. In the light of the conclusions reached in the other parts of the work, the work criticises the Lithuanian legislator for the chosen method of transposition of Directive (EU) 2019/770 on the provision of certain digital content and services, which does not resolve the issue of the qualification of digital content contracts and makes proposals.